

Maija Koivula & Roni Kronqvist

HYVÄSTI SELVÄ PÄIVÄ

**Kokemuksellista päihdekasvatusta Kaustisen
kuudesluokkalaisille**

**Opinnäytetyö
CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma
Joulukuu 2013**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Kokkola-Pietarsaaren yksikkö	Aika Joulukuu 2013	Tekijät Maija Koivula Roni Kronqvist
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn nimi HYVÄSTI SELVÄ PÄIVÄ Kokemuksellista päihdekasvatusta Kaustisen kuudesluokkalaisille		
Työn ohjaaja KK Juha Pekola		Sivumäärä 56 + 29
Työelämäohjaaja Kaustisen perusopetuksen rehtori Mailis Tastula		
<p>Opinnäytetyönä järjestettiin kokemuksellinen päihdekasvatustapahtuma Kaustisen kuudesluokkalaisille keväällä 2013. Opinnäytetyö oli projektimuotoinen. Työn tilaaja oli Kaustisen sivistystoimi. Tapahtuma käsitteli päihteitä erityisesti nuoren elämässä ja sen tarkoituksena oli antaa realistinen käsitys päihteistä sekä niiden käytöstä ja vaikutuksista. Tavoitteena oli saada nuoret pohtimaan päihteisiin liittyviä asioita itsenäisesti.</p> <p>Opinnäytetyö sijoittui ehkäisevän päihdetyön kentälle. Opinnäytetyön kohderyhmäksi valikoituivat kuudesluokkalaiset, sillä päihdekokeilut lisääntyvät murrosiässä ja nuorten sosiaalinen ympäristö muuttuu yläkouluun siirryttäessä.</p> <p>Opinnäytetyön tietoperustassa käsiteltiin päihteitä, nuorten päihteidenkäyttöä sekä päihdekasvatusta sosiaalipedagogisin menetelmin. Lisäksi osallistujille tehtiin päihdekasvatuskysely ennen tapahtumaa ja tapahtumasta kerättiin palaute. Molemmat aineistot raportoitiin opinnäytetyöhön.</p> <p>Saadun palautteen perusteella nuorten asenteet päihteitä kohtaan olivat muuttuneet kielteisemmiksi ja nuoret kokivat päihteistä kieltäytymisen helpompana kuin ennen tapahtumaa. Näihin tavoitteisiin päästiin sosiaalipedagogisin menetelmin; lisäämällä nuorten päihdetietoisuutta sekä herättämällä kysymyksiä ennemmin kuin antamalla suorita toimintamalleja.</p>		
Asiasanat Ehkäisevä päihdetyö, nuoret, nuorten päihteidenkäyttö, projekti, päihdekasvatus, päihteet, sosiaalipedagogiikka		

ABSTRACT

Unit Kokkola-Pietarsaari	Date December 2013	Authors Maija Koivula Roni Kronqvist
Degree programme Bachelor of Social services		
Name of thesis DAYS WASTED Intoxicant Education for the Sixth-Graders of Kaustinen Through Experiences		
Instructor B.A. (Educ.) Juha Pekola		Pages 56 + 29
Supervisor Principal of Basic Education in Kaustinen Mailis Tastula		
<p>The purpose of this thesis was to arrange a preventive substance abuse project for the sixth-graders of Kaustinen in the spring of 2013. The thesis was ordered by the Educational Board of Kaustinen. The project manifested as an event which addressed intoxicants in the lives of youngsters and the effects of using various substances. The goal was to get the participants to think independently about the topics surrounding substance abuse.</p> <p>The thesis was a part of preventive substance abuse education. Sixth-graders were chosen to be the target group based on the fact that experimentation with intoxicants usually increases when entering adolescence. Also the upcoming change of social environment when the sixth-graders move on to upper comprehensive school was a factor.</p> <p>The theoretical part dealt with intoxicants, substance abuse among youngsters and intoxicant education through social pedagogic methods. The participants were asked through forms about prior knowledge about intoxicants and the education they had gotten beforehand. Also feedback about the event was collected. The results of these queries were analyzed in the report.</p> <p>Based on the feedback of the queries the attitudes towards intoxicants had become more negative and that it is now easier to abstain from substances.</p>		

Key words

Intoxicant education, project, social pedagogy, substance abuse by young people, substance abuse prevention, substances, youngsters

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 PÄIHDEKASVATUSPROJEKTIN TIETOPERUSTA	2
2.1 Päihdekasvatus projektin kontekstina	2
2.2 Sosiaalipedagogiikka teoreettisena viitekehyksenä	3
2.3 Päihteet, huumausaine, huume	5
2.4 Nuorten päihteidenkäyttö	5
2.5 Päihdetyö	9
2.6 Ehkäisevä päihdetyö	10
3 PÄIHDEKASVATUSPROJEKTIN ETENEMISPROSESSI	12
3.1 Suunnitteluprosessi	12
3.2 Opinnäytetyön projektisuunnitelma	12
3.3 Päihdekasvatusprojektin tavoitteet	14
3.4 Päihdekasvatusprojektin budjetti	16
3.4.1 Menot	16
3.4.2 Tulot	16
3.5 Aikataulu ja työvaiheet	17
3.6 Päihdekasvatusprojektin käynnistys ja toteutus	18
3.7 Päihdekasvatusprojektin päätehtävät	18
3.8 Päihdekasvatustapahtuman kulku	18
3.8.1 Osatavoitteet	19
3.9 Päihdekasvatusprojektin päättäminen ja seuranta	20
4 PÄIHDETIETOISUUSKYSELYJEN VASTAUKSET	21
5 PÄIHDEKASVATUSPROJEKTIN ARVIOINTI	30
5.1 Päihdekasvatustapahtuman toteutuminen	30
5.2 Purkutilanne	31
5.3 Päihdekasvatusprojektin tavoitteiden toteutuminen	34
5.4 Palaute päihdekasvatustapahtumasta	39
5.5 Opettajien palaute päihdekasvatustapahtumasta	44
5.6 Palautteiden kriittinen analyysi	46
5.7 SWOT-analyysi projektityöskentelystä	47
6 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS	49
7 POHDINTA	51

1 JOHDANTO

Tämän projektiopinnäytetyön aihe on kokemuksellinen päihdekasvatustapahtuma. Kokemuksellinen päihdekasvatus on terveystiedon opetusta ja terveystiedon opetusta elämyksellisin keinoin. Sen tarkoituksena on tukea nuorten terveystiedon opetusta ja terveystiedon opetusta. Opinnäytetyön tilaajana toimii Kaustisen sivistystoimi, ja päihdetapahtuma järjestettiin Kaustisella. Opinnäytetyön kohderyhmäksi valikoituivat Kaustisen kuudesluokkalaiset. Tapahtuma käsittelee päihteitä erityisesti nuoren elämässä, ja sen tavoitteena on antaa tietoa niiden vaikutuksista. Tapahtuma järjestettiin ratamuotoisena siten, että osallistujat kulkevat tapahtumapisteeltä toiselle. Radan varrella nuori joutuu moniin valintatilanteisiin, aivan kuin oikeassakin elämässä.

Kokemuksellisia päihdekasvatustapahtumia järjestetään Suomessa vuosittain. Niitä järjestävät esimerkiksi kaupunkien nuorisotoimet. Tämä projektiopinnäytetyö rakentuu sen tekijöiden sekä osallistujien toiveiden ja tarpeiden mukaan. Pyrkimyksenä on tarjota realistinen käsitys päihteistä sekä niiden käytöstä ja vaikutuksista. Pelkästään negatiivisiin ominaisuuksiin keskittyvä päihdevalistus ei tuota parasta mahdollista tulosta. Nuorille tulisi myös antaa ymmärrystä siitä, miksi päihteitä käytetään, päihdetapahtuman tarkoituksena onkin herätellä nuoria pohtimaan päihteisiin liittyviä asioita itsenäisesti. Nuoret tietävät, etteivät päihdetapahtumassa esitetyt tilanteet ole aitoja, ja turvallisuudentunnetta luomassa ovat ryhmän mukana kiertävät tutut luokanopettajat.

Tämä kirjallinen raportti koostuu tiivistelmästä, johdannosta, tietoperustasta sekä projektin ja sen yhteydessä tehtyjen kyselyjen raportoinnista ja pohdinnasta.

2 PÄIHDEKASVATUSPROJEKTIN TIETOPERUSTA

Tässä opinnäytetyössä käsitellään ja toteutetaan päihdekasvatusta järjestämällä projektimuotoisesti päihdekasvatustapahtuma Kaustisen kuudesluokkalaisille. Projektissa hyödynnetään sosiaalipedagogisia menetelmiä ja Freireläistä filosofiaa päihdekasvatuksen kontekstissa. Tässä luvussa käsitellään myös päihteitä, nuorten päihteidenkäyttöä ja päihdetyötä.

2.1 Päihdekasvatus projektin kontekstina

Tässä opinnäytetyössä hyödynnetään päihdekasvatuksen sivistysteoreettisia merkityksiä kulttuurin uusintamisesta, sivistyksen lisäämisestä, emansipaatiosta ja koulutuksellisesta tasa-arvosta. Kulttuurin uusintaminen tarkoittaa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin suomalaiseen elämänmuotoon liittyvien perinteisten tietojen ja taitojen välittämistä nuorille. Sivistyksen lisääminen tarkoittaa sitä, että jokseenkin avoimina käsiteltävien sisältöjen kautta nuoret oppivat jäsentämään esimerkiksi terveisiin elämäntapoihin liittyvää tematiikkaa uudella tavalla, esimerkiksi omien oppimiseen ja arkielämään liittyvien kokemusrakenteidensa avulla. Emansipaatio ja koulutuksellinen tasa-arvo tarkoittaa fyysisen psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin suomalaiseen elämänmuotoon liittyvien perinteisten tietojen ja taitojen kyseenalaistamista ihmisen elämää ohjaavina tekijöinä. (Ulvinen 2010, 14.)

Päihdekasvatusta ei järjestetä tyhjiössä eikä yksin päihdekasvattajien toimesta. Nuoret saavat tietoa ja vaikutteita useilta eri tahoilta, esimerkiksi median välityksellä ja kotoa. Päihdekasvattajalla ei ole mahdollisuutta antaa yhtä oikeaa käsitystä siitä, miten päihteisiin tulisi suhtautua, vaan hänen on pyrittävä oikeuttamaan paikkansa osallistavien menetelmin. Nuorelle tulee antaa tilaisuus pohtia omaa suhdetta kyseiseen ilmiöön; millä tavoin päihteet vaikuttavat lasten ja nuorten elämään ja millaisia merkityksiä niillä on. Kasvattajan tulee ottaa asenne, jossa hän ei tiedä nuoria paremmin, miten asiat ovat, vaan jossa ottaisi nuoren huomioon toimijana. Kasvattajan tehtävänä on helpottaa nuoria huomaamaan niitä olosuhteita, jotka

heihin vaikuttavat ja joiden muovaamia he monelta osin ovat. (Leimio-Reijonen 2002, 12–13.)

2.2 Sosiaalipedagogiikka teoreettisena viitekehyksenä

Tämän opinnäytetyön teoreettinen viitekehys pohjautuu sosiaalipedagogiikkaan ja sen hyödyntämiseen päihdetyössä. Tietoperustassa on hyödynnetty myös Paulo Freiren (2005) niin sanottua vapautuksen pedagogiikkaa, joka keskeisiltä paino-
tuksiltaan on sosiaalipedagoginen. Perusajatuksina on vapauttaa yksilö kasvuun tietoisuuden lisäämisellä ja toiminnan avulla.

Sosiaalipedagogisen ajattelun ja toiminnan lähtökohtina voidaan nähdä teorian ja käytännön toisiaan tukeva vuorovaikutus. Sosiaalinen ja pedagoginen näkökulma ihmiseen, yhteiskuntaan, sosiaalisiin ongelmiin ja niiden ratkaisemiseen muodostavat käsitteen sosiaalipedagogiikka. Käsitteen taustalla on ajatus ihmisen mahdollisuudesta vaikuttaa omaan elämäänsä. Poliittisilla ja pedagogisilla keinoilla voidaan ehkäistä ja lievittää yhteiskunnallista huono-osaisuutta. (Hämäläinen & Kurki 1997, 10–15.)

Sosiaalipedagogisten menetelmien taustalla on ihmisten välinen vuorovaikutus ja osallisuus. Ammatilliset sosiaalipedagogiikan harjoittajat nähdään osallistumisen mahdollistajina. Tässä opinnäytetyössä osallistuminen omaa elämää koskevaan päätöksentekoon mahdollistetaan kokemuksellisella päihdekasvatuksella; lisäämällä päihdetietoisuutta toiminnan kautta. Sosiaalipedagoginen toiminta on innovatiivista ja joustavaa. (Hämäläinen & Kurki 1997, 48–50.)

Hämäläinen ja Kurki (1997, 50–54) esittelevät yhden sosiaalipedagogisen intervention mallin. Siinä ensimmäisessä vaiheessa on sosiaalisen todellisuuden tunteminen. Tässä opinnäytetyössä kohderyhmän sosiaaliseen maailmaan on tutustuttu keräämällä tutkimustietoa nuorten päihdeidenkäytöstä yleisesti sekä päihdekasvatustapahtumaan osallistuville teetetyllä päihdetietoisuuskyselyllä. Mallin toisessa vaiheessa on diagnosoitu kerättyä aineistoa siten, että se mahdollistaa sekä interventioiden suunnittelun että asetettujen tavoitteiden toteutumisen myöhem-

män arvioinnin. Mallin kolmanteen vaiheeseen kuuluu suunnittelutyö. Siihen sisältyy interventioiden suunnittelu valittujen sosiaalipedagogisten metodien sekä kerätyn aineiston pohjalta. Sosiaalipedagoginen toiminta on muuntautumiskykyistä ja tilannesidonnaista. Vaikka interventiot on etukäteen sisällöllisesti suunniteltu, niiden eteneminen on vuorovaikutuksellista. Tämä käy ilmi mallin neljännessä, toteutusvaiheessa. Mallin viidennessä vaiheessa, arvioinnissa, osallistujilta kerätty palautekysely on analysoitu. Koska kyseessä on interventiossa aikaansaatuisten muutosten ja niiden arvon arviointi, evaluaation on oltava kriittistä ja tulkitsevaa. Tarkoituksena ei ole arvioida projektin tehokkuutta, vaan sen merkitystä ihmisen elämän parantamisessa.

Sosiaalipedagogiikka ja freireläinen pedagogiikka valikoituivat opinnäytetyön johdantaviksi teorioiksi, sillä projektin tarkoitus ei ole tallettaa nuoriin yhtä oikeaa ajatusta, vaan saada nuoret kysymään itseltään, miten heidän tulisi toimia. Nuori on oppimisprosessissa subjekti. Hän luo, kokeilee ja rakentaa todellisuutta tietoisesti ja kriittisesti. Freiren pedagogiikkaa soveltuu erityisesti kasvatuksen informaaliselle alueelle, esimerkiksi tähän projektiin, joissa yhdistyvät arkielämä, teoria ja käytäntö sekä omiin olosuhteisiin vaikuttaminen. Freire korosti pedagogiikassaan oppijan aktiivisuutta sekä kasvattajan ja kasvatettavien dialogia, jossa opetus etenee luovasti ja uutta tietoa toiminnan kautta etsien. Freire kritisoi opetuksen ”talletusteoriaa”, joka on luonteeltaan indoktrinoivaa eikä kehitä omaa ajattelua, vaan passivoi oppijaa. (Freire 2005.)

Freireläisessä vapautuksen pedagogiikassa vapautumisen väylänä on tiedostaminen. Tiedostamisen avulla ihminen tulee tietoiseksi häntä ympäröivästä todellisuudesta ja mahdollisuudestaan vaikuttaa siihen. Kriittisen tietoisuuden herääminen johtaa ympäröivien epäkohtien huomaamiseen ja niihin puuttumiseen. Kasvatuksen tehtävä onkin enemmän pyrkiä muuttamaan ympäröivää maailmaa kuin säilyttää tukahduttavia rakenteita. (Hannula 2000, 2–3.)

2.3 Päihteet, huumausaine, huume

Tässä opinnäytetyössä käsitteellä päihde tarkoitetaan päihtymis-, piristys- tai huumaustarkoitukseen käytettyä kemiallista ainetta taikka yhdistettä tai luonnon- tuotetta. Erilaisia päihteitä ovat alkoholi, tupakkatuotteet, liimat ja liuottimet, yrtti- huumeet sekä huumaus- ja lääkeaineet. Suomalaisen väestön vakavin terveysuh- ka on alkoholi. Esimerkiksi vuonna 2011 alkoholinkäyttöön liittyviä kuolemantapa- uksia oli Suomessa 2584 ja samana vuonna poliisin tietoon tuli yli 40 000 pahoin- piteilyrikosta, joihin syyllisiksi epäillyistä noin 60–70 prosenttia oli ollut alkoholinvai- kutuksen alaisena. Vuonna 2011 poliisi tutki 21 000 rattijuopumustapausta. Tilas- tojen mukaan alkoholi lisää rikollista käyttäytymistä. (Dahl & Hirschovits 2002, 5–6; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2012, 31.)

Huumausaine on yleiskielessä päihdyttävä tai huumaava aine, joka ei ole alkoholi tai tupakka. Oikeudellisesti jokin aine voidaan luokitella huumausaineeksi sosiaali- ja terveysministeriön päätöksellä. Ministeriö myös ylläpitää ja asetuksillaan päivit- tää huumausainelain perusteella luetteloa aineista, joita on pidettävä huumausai- neina. Uuden aineen laittomuus määritellään siis sosiaali- ja terveysministeriön päätöksellä, eikä huumauskäyttöön tarkoitettu aine näin ollen automaattisesti ole laitton. Uudet aineet tulevat markkinoille kuitenkin samoja laittomia kanavia pitkin, kuin jo laittomat aineet, mikä helpottaa niiden tunnistamista. Termiä huume käyte- tään yleisimmin huumausaine-käsitteen yleiskielisenä synonyyminä. (Soikkeli 2004, 15–16.)

2.4 Nuorten päihteidenkäyttö

Nuorten päihteiden käytön ehkäiseminen, varhaisen puuttumisen tehostaminen sekä alkoholijuomien riskikäytön vähentäminen ovat keskeisiä tavoitteita Suomen terveyspolitiikassa. Nuorten päihteidenkäyttö ja päihdehäiriöiden kehittyminen voi- daan nähdä prosessina. Osa nuorista siirtyy raittiudesta ja kokeiluluontoisesta päihteiden käytöstä säännölliseen ja sosiaaliseen käyttöön. Ongelmakäytön vai- hetta ilmentävät päihteiden käytön haitalliset seuraukset, kuten tapaturmat ja har-

kitsemattomat seksuaalikontaktit. Nuoren voi olla vaikea tunnistaa yhteyttä suurien alkoholiannosten ja haitallisten seurausten välillä. Käytön jatkuminen haitallisine seurauksineen voi johtaa ongelmien kasaantumiseen ja päihteiden väärinkäyttöön tai riippuvuuteen. Nuoruusiän päihteiden käytöllä on paitsi välittömiä seurauksia, kuten tapaturmat, myös nuoren kehitykselle haitallisia seurauksia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia. Ongelmien ehkäisemiseksi varhainen puuttuminen on erittäin tärkeää. (Pirskanen 2011, 4–5.)

Päihdekokeilut ja käyttö lisääntyvät murrosiässä, 11–15-vuotiaina. Varhainen alkoholinkäytön aloitusikä ja nuoruusiän humalajuominen korreloivat aikuisiän ongelmakäytön kanssa. Nuorten varhainen päihteidenkäytön aloittaminen vaikuttaa nuoren kehitykseen. Sukupuoli- ja kasvuhormonien tuotannon hidastuminen viivästyttää murrosiän käynnistymistä. Hermosto ei kehity normaalisti, mikä puolestaan heijastuu päihteiden vaikutuksiin ja tulevaan käyttöön. Kognitiiviset toiminnot ja oppiminen heikentyvät. Raittiisiin nuoriin verrattuna alkoholia käyttävillä nuorilla on enemmän ongelmia muistia ja avaruudellista hahmottamista vaativien tehtävien suorittamisessa. Alkoholin juomisen tiheä intensiteetti voi heikentää tarkkaavaisuutta ja päämäärätietoista toimintaa. (Samposalo 2013, 22–24.)

Runsas alkoholinkäyttö lisää nuorten riskikäyttäytymistä. Esimerkiksi maantielikenteessä kuolleet päihtyneet uhrat ovat useimmiten 15–24-vuotiaita miehiä. Ajokortti-ikä saavuttaneilla 18–19-vuotiailla rattijuopumuspidätykset ovat kaksi kertaa yleisempiä verrattuna koko väestöön. Myös 15–17-vuotiaiden ikäryhmässä rattijuopumus on yleistä. Nuorten toistuva alkoholinkäyttö ja humalajuominen altistavat nuoria tappeluille, niissä vahingoittumiselle sekä muiden vahingoittamiselle. Ensiapukäyntiä vaatimissa vammoissa on pääsääntöisesti mukana alkoholin käyttöä. Rikolliset teot, kuten vandalismi ja varastaminen, liittyvät usein alkoholinkäyttöön. Antisosiaalinen ja väkivaltainen käytös lisääntyy alkoholin ongelmakäytön myötä. Päihdeongelmaiset nuoret ovat myös erityisen alttiita seksuaaliselle riskikäyttäytymiselle, myös myöhemmissä elämänvaiheissaan, mikäli ongelmakäyttö jatkuu. (Samposalo 2013, 24–26.)

Alkoholin käyttö on yhteydessä nuorten henkiseen pahoinvointiin. Runsaan alkoholinkäytön haitat näkyvät nuorilla muun muassa mielialan laskuna, ahdistuneisuu-

tena sekä muutoksina ruokahalussa, painossa ja unen laadussa. Toistuva humalajuominen on yhteydessä 15–24-vuotiaiden nuorten vakaviin masennusjaksoihin. Lisäksi se on yhteydessä kielteiseen näkemykseen omasta sosiaalisesta minäkuvasta ja muun muassa itsemurhiin. Nuori voi kokea päihteidenkäytön pakokeinona vaikeasta elämäntilanteesta tai ahdistuksesta. (Samposalo 2013, 26–27.)

Vuoden 2011 kouluterveyskyselyn mukaan tosihumalaan vähintään kerran kuukaudessa itsensä joi 15 % yläkouluikäisistä. Humalajuominen on viime vuosina vähentynyt juuri tässä ikäluokassa, mutta toisaalta kannabiskokeilut ovat lisääntyneet. Valtaosa huumaavien aineiden tarjonnasta tulee ystäviltä ja tuttavilta (Varjonen, Tanhua, Forsell & Perälä 2012, 43). Seuraavassa taulukossa (TAULUKKO 1) esitetään peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaiden päihteidenkäyttöä ja tutkimusten mukaan päihteidenkäyttöön liittyviä tekijöitä vuoden 2011 kouluterveyskyselyn mukaan.

TAULUKKO 1. Nuorten päihteidenkäyttöön vaikuttavat tekijät (Kouluterveyskysely 2011)

Peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaat

**2010/2011
(n=102545)**

Vakioidut prosenttiosuudet

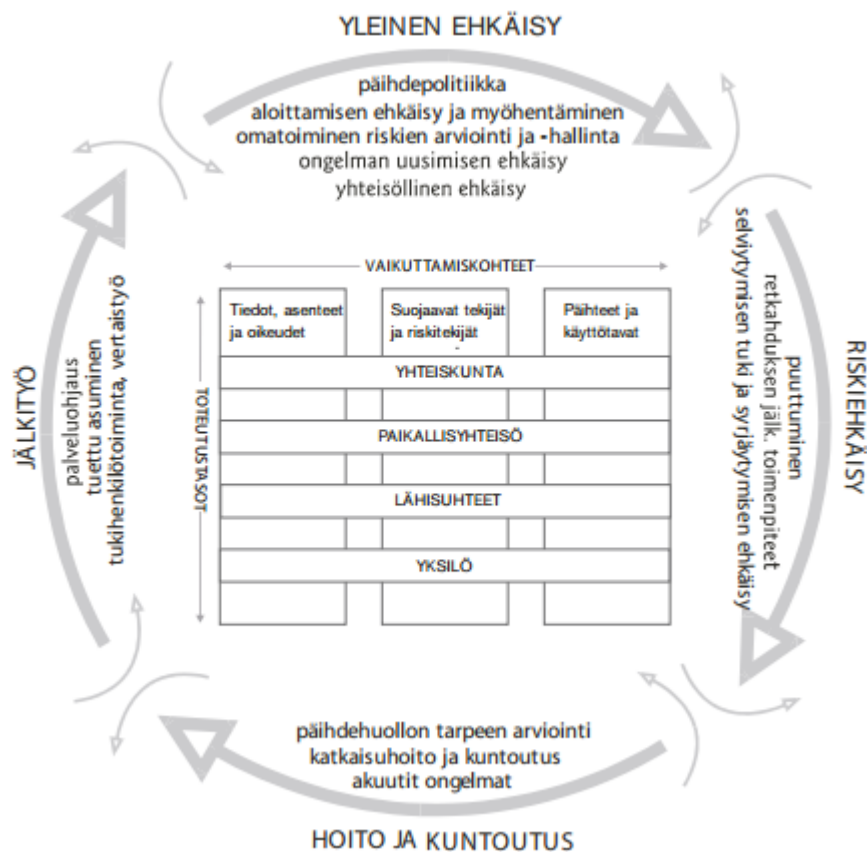
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	35
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	31
Ei yhtään läheistä ystävää	9
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	13
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana	20
Perherakenteena muu kuin ydinperhe	22
Tupakoi päivittäin	15
Nuuskaa päivittäin	2
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	15
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	8

Nuorten alkoholinkäyttöön keskeisesti liittyviä tekijöitä ovat muun muassa yksilön perhetausta, yksilön ominaisuudet ja persoonallisuuden piirteet sekä sosiaaliseen ympäristöön liittyvät tekijät. Alkoholinkäyttö on tyypillisempää nuorilla, jotka ovat erityisen elämyshakuisia ja valmiita riskinottoon. Lisäksi temperamentti ja käy-

töshäiriöt erityisesti lapsuudessa ennustavat hyvin sekä alkoholinkäyttöä että alkoholiongelmia nuoruudessa ja nuoressa aikuisuudessa. Nuorten ystävyssuhteisiin kuuluvat tyypillisesti samat kiinnostuksen kohteet, mikä näkyy hyvin nuorten juomatavoissa: runsaasti alkoholia käyttävien nuorten ystävät juovat niin ikään runsaasti alkoholia. Myös alkoholia runsaasti käyttävien vanhempien lapsilla on muita suurempi riski runsaaseen alkoholinkäyttöön ja tupakointiin. Humalajuominen ja muiden päihteiden käyttö on lisäksi erityisen tyypillistä yksinhuoltajaperheessä asuville nuorille sekä nuorille, joiden perheeseen kuuluu äiti- tai isäpuoli. (Samposalo 2013, 19.)

2.5 Päihdetyö

Päihdetyö on laaja-alaista terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Siihen kuuluu päihteidenkäyttöön liittyvien riskien, haittojen ja ongelmien ehkäisy ja hoito, eikä se siis rajoitu yksin päihteidenkäyttäjien ja päihdeongelmista kärsivien hoitoon. Päihdetyön lähtökohdat löytyvät lainsäädännöstä, esimerkiksi perustuslaista (731/1999, 19§), kansanterveyslaista (66/1972, muutos 928/2005, 1§), kuntalaista (365/1995, 1§ & 27§) ja päihdehuoltolaista (41/1986, 1§ & 3§), sekä valtakunnallisista ohjeista. Valtio vastaa päihdetyön ohjauksesta, valvonnasta sekä asiantuntijatuudesta, mutta kunnat on velvoitettu järjestämään asukkaiden tarvitsemat päihdepalvelut yhteistyössä eri viranomaisten kanssa (KUVIO 1). (Opetusministeriö 2007, 16; Kuntalaki 365/1995, 1§ & 27§.)

KUVIO 1. Päihdetyö – ehkäisevän ja korjaavan työn kokonaisuus (Opetusministeriö 2007, 16)

Päihdetyön kokonaisuutta voi havainnollistaa kehänä, joka kuvaa päihdetyön eri toiminnot ja osa-alueet voivat esiintyä. Kuvion ajatuksena on se, että kehän eri

kohtia voidaan käydä eri järjestyksessä tai vain osittain. Sitä voi tarkastella yksilötason lisäksi myös yhteisötasolla. Ehkäisevän päihdetyön osuus on jaettu yleiseen ehkäisyyn ja riskiehkäisyyn, korjaava työ hoitoon ja kuntoutukseen sekä jälkityöhön. Kehän keskeltä löytyvät päihdetyön vaikuttamiskohteet ja toteutustasot. Päihdetyötä toteutetaan yhteiskunnan, paikallisyhteisön, lähisuhteen ja yksilön tasolla.

2.6 Ehkäisevä päihdetyö

Ehkäisevää päihdetyötä voidaan kuvata toimintana, jonka tarkoituksena on edistää terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia päihteiden näkökulmasta. Sillä edistetään päihteettömiä elintapoja, pyritään ehkäisemään ja vähentämään päihdehaittoja sekä lisäämään päihdeilmiön ymmärrystä ja hallintaa. Ehkäisevällä päihdetyöllä pyritään siis päihteiden kysynnän, saatavuuden ja tarjonnan sekä haittojen vähenemiseen. Työn perimmäinen tavoite on päihdehaittojen ehkäiseminen ja vähentäminen. (Stakes 2006, 6.)

Stakesin laatimien laatukriteerien (2006, 6) mukaan ehkäisevällä päihdetyöllä pyritään vaikuttamaan päihteitä koskeviin tietoihin, asenteisiin ja olosuhteisiin, päihteiden käytöltä tai haitoilta suojaaviin tekijöihin ja niitä altistaviin riskitekijöihin sekä päihteiden käyttöön ja käyttötapoihin. Ehkäisevää päihdetyötä tehdään niin yksilön, hänen lähipiirinsä, paikallisyhteisöjen kuin koko yhteiskunnan sekä kansainvälisten suhteiden tasolla. Ammatillisen koulutuksen näkökulmasta ehkäisevä päihdetyö on pedagogisesti haastava, mutta samalla myös mahdollisuuksia tarjoava toimintakenttä. (Viitanen 2010, 93.)

Ehkäisevän päihdetyön tavoite on terveyden edistäminen. Sitä voidaan kuvata toteuttavana myös kolmella eri tasolla. *Primaaripreventiolla* tarkoitetaan ennen terveys- tai muun ongelman syntymistä tehtävää interventiota eli väliintuloa. Sillä pyritään vaikuttamaan kohderyhmän käsityksiin ja käyttäytymiseen sekä motivoimaan toivottuun käyttäytymiseen, esimerkiksi tupakoimattomuuteen. Kasvatuksella ja informaatiolla on primaaripreventiossa keskeinen asema. (Kylmänen 2005, 10; Van der Stel 1998, 39.)

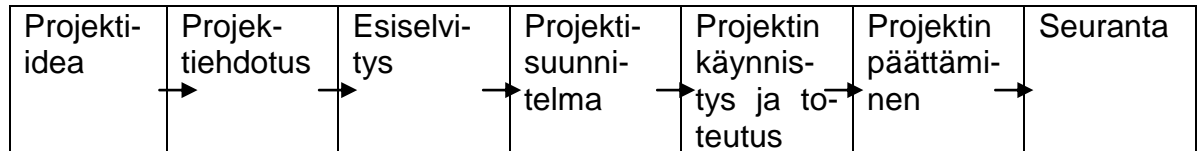
Sekundaaripreventio on varhaista puuttumista mahdollisesti kehittyvään sairauteen, terveys- tai muuhun ongelmaan. Käytännössä se on riskiryhmäehkäisyä, jonka kohteena on tietty ryhmä tai yksilö, esimerkiksi huumausaineita kokeillut nuori. *Tertiaaripreventio* eli korjaava ehkäisy tarkoittaa ongelman uusiutumisen ehkäisemistä tai sairauden tai käyttäytymishäiriön oireiden rajoittamista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. (Kylmänen 2005, 10; Van der Stel 1998, 39.)

Ehkäisevän päihdetyön haaste erityisesti nuorten kohdalla on se, ettei nuorten päihteidenkäyttöä ja asenteita sosiaalis-kulttuurisena ilmiönä huomioida riittävästi. Ehkäisevässä päihdetyössä käytettävät työskentelytavat ja menetelmät rakentuvat usein tiedon tarjoamisen, henkilökohtaisten elämäntaitojen ja arvojen käsittelyn, valintojen tekemisen, sosiaalisen paineen ja sosiaalisten taitojen käsittelyn, päih-teettömyyteen houkuttelevien vaihtoehtojen tarjoamisen tai vertaistoiminnan ympärille. Erilaisissa projekteissa ja interventioissa nämä päämäärät muodostavat usein mitä erilaisimpia kokonaisuuksia. Faggiano, Vigna-Taglianti, Versino, Zambon, Borraccino ja Lemma (2005, 2) ovat eurooppalaisten 15–16-vuotiaiden nuorten päihdekäyttämistä ja ehkäisevää päihdetyötä tutkiessaan havainneet, että taitojen oppimista painottavat interventiot toimivat päihdevalistusta paremmin, etenkin kun ne aloitetaan ennen päihteiden käytön aloittamista tai säännöllistymistä. (Herranen 2010, 28–30.)

Tämä projektiopinnäytetyö sijoittuu ehkäisevän päihdetyön kentällä primaariprevention alueelle. Opinnäytetyöllä on tarkoitus ennaltaehkäistä päihteistä koituvia haittoja ennen päihteiden käytön aloittamista. Tästä syystä opinnäytetyön kohde-ryhmäksi on valittu kuudesluokkalaiset nuoret, joiden päihteidenkäyttö on vielä huomattavasti harvinaisempaa kuin esimerkiksi yläkouluikäisten nuorten. Tarjoamalla yhteinen kokemus kaikille Kaustisen kuudesluokkalaisille opinnäytetyöllä on mahdollisuus vaikuttaa nuorten päihteidenkäyttöön sosiaalis-kulttuurisena ilmiönä paikallisyhteisön tasolla.

3 PÄIHDEKASVATUSPROJEKTIN ETENEMISPROSESSI

Tämän opinnäytetyön projektirakenteen ja prosessin kuvaamiseksi on käytetty Lööwin (2002, 21) kuviota vaiheittain etenevästä projektista (KUVIO 2).

KUVIO 2. Projektin rakenne (Lööw 2002, 21)

3.1 Suunnitteluprosessi

Opinnäytetyön ideointi ja suunnittelu käynnistyi syksyllä 2012. Alusta asti opinnäytetyön tekijöille oli selvää, että opinnäytetyö toteutetaan projektimuotoisena ja että kohderyhmä tulee olemaan nuoret. Suunnitelmana oli kokemuksellisen päihdekasvatustapahtuman järjestäminen. Aihepiirisuunnitelma hyväksyttiin ohjaavalla opettajalla. Ideointivaiheessa projekti oli tarkoitus toteuttaa Kokkolassa, mutta sopivan tilaajan puuttuessa projektia ehdotettiin Kaustisen sivistystoimelle. Pienempi kunta mahdollisti myös suhteellisesti laajemman kohdejoukon. Esiselvitystä projektille tehtiin Kaustisen apulaisrehtoreiden kokouksessa tammikuussa 2013, jolloin myös projektiryhmä koottiin. Samalla kohderyhmäksi valittiin Kaustisen kuudesluokkalaiset. Kuudesluokkalaiset nähtiin sopivana ryhmänä, sillä viimeistään yläkouluun siirryttäessä nuoret kohtaavat erilaisia valintatilanteita päihteidenkäyttöön liittyen. Tällä projektiopinnäytetyöllä on mahdollista tavoittaa kaikki Kaustisen viiden alakoulun kuudesluokkalaiset.

3.2 Opinnäytetyön projektisuunnitelma

Projektisuunnitelman kirjoittaminen aloitettiin heti apulaisrehtoreiden kokouksen jälkeen. Yhteydenpidossa projektiryhmän kanssa käytiin keskustelua muun muassa tapahtuman käsikirjoituksen lopullisesta muodosta. Tässä vaiheessa projekti

sai yhteistyötahoikseen Kaustisen evankelisen opiston, jonka tiloissa tapahtuma saatiin järjestää, sekä näyttelijäryhmän tapahtuman toteuttamista varten. Näyttelijäryhmä koottiin Centria ammattikorkeakoulun esittävän taiteen opiskelijoista sekä projektinjohtajien ystävistä. Projektisuunnitelmassa on kirjattuna projektin ja organisaation kuvauksen ja projektin tavoitteiden lisäksi toteutussuunnitelma ja projektibudjetti. Projektisuunnitelmaan on tehty muutoksia ja korjauksia opinnäytetyöprosessin edetessä. Projektisuunnitelma on tämän opinnäytetyön liitteenä (LIITE 1). Tutkimuslupa opinnäytetyölle on anottu Kaustisen sivistystoimelta.

3.3 Päihdekasvatusprojektin tavoitteet

Projektin onnistumista mitataan niin asiakkaan, organisaation kuin projektin toteuttajienkin näkökulmasta. Taulukko 2 kuvaa projektin tulostavoitteita, prosessitavoitteita ja oppimistavoitteita jokaisen toimijan kannalta. Tavoitteiden toteutumista mitataan keräämällä palautetta osallistujilta ja organisaatiolta sekä oman havainnoinnin perusteella. Kooste palautteista on esitetty projektiryhmälle toukokuussa 2013.

TAULUKKO 2. Tavoitetaulukko

	YKSILÖ / ASIAKAS: OPPILAAT JA VANHEMMAT	ORGANISAATIO: KAUSTISEN SIVIS- TYSTOIMI	SOSIONOMIT: PROJEKTINJOHTAJAT
OPPIMIS TAVOIT- TEET	<ul style="list-style-type: none"> Tietoa nuorten päihteidenkäytöstä ja päihteiden vaikutuksista 	<ul style="list-style-type: none"> Päihdekasvatuksen merkitys ja keinoja sen toteuttamiseen 	<ul style="list-style-type: none"> Toimiminen sosiaalialan työkentällä Erilaisen päihdekasvatusmenetelmän käyttäminen
PROSESSI TAVOIT- TEET	<ul style="list-style-type: none"> Elämyksiä ja turvallisia kokemuksia Keskustelun avaajia kotiin 	<ul style="list-style-type: none"> Kuva nuorten tämänhetkisistä käsityksistä ja asenteista 	<ul style="list-style-type: none"> Projektin tekeminen ja johtaminen Yhteistyö
TULOS TAVOIT- TEET	<ul style="list-style-type: none"> Aiempaa kielteisempi asenne päihteitä kohtaan Vanhemmat pohtivat omaa esi-merkkiään 	<ul style="list-style-type: none"> Päihdekasvatuksen toteuttaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Ehkäistä varhaista päihteidenkäytön aloittamista Valmis opinnäytetyö

Ehkäisevän päihdetyön tavoitteena on aina päihdeongelmien, kulutuksen, riskien ja haittojen väheneminen sekä tässä projektissa lisäksi nuorten suojeleminen. Yksilökohtaiset tavoitteet liittyvät uuden tiedon saamiseen ja puutteellisen paikkaamiseen. Tapahtuman on tarkoitus herättää ajatuksia niin nuorissa kuin vanhemmissa. Samalla se toimii kodeissa tehtävän päihdekasvatustyön edistäjänä. Kaustisen

sivistystoimi saa projektissa arvokasta tietoa nuorten päihdetietoisuuden nykytilasta. Projektin tavoitteena on vastata päihdekasvatuksen tavoitteena Kaustisen kunnassa.

Projektin tekijöiden tavoitteena on oppia työskentelyä sosiaalialan työkentällä ja saada kokemusta niin sosionomina kuin projektissa työskentelystä. Projektissa tekijät pääsevät kokeilemaan erilaista päihdekasvatusmenetelmää käytännössä sekä arvioimaan sen toteutumista. Opinnäytetyö on loppujen lopuksi yksi etappi matkalla valmistumiseen. Tekijöitä se hyödyttää eniten, kun se tuotetaan heitä kiinnostavalla tavalla mielekkäässä toimintaympäristössä. Sosionomin (AMK) kompetenssien toteuttaminen on myös yksi projektinjohtajien tavoitteista (KUVIO 3). Niiden toteutumista on arvioitu opinnäytetyön pohdintaosiossa, luvussa 7.

KUVIO 3. Sosionomin (AMK) kompetenssit (Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto 2010)

3.4 Päihdekasvatusprojektin budjetti

Opinnäytetyöprojektia budjetoitaessa on otettu huomioon, ettei projektilla ole ulkopuolista rahoitusta. Projektin menot on tästä syystä pyritty pitämään minimissä. Alla on esitetty taulukoituna projektibudjetti (TAULUKKO 3).

TAULUKKO 3. Projektibudjetti

MENOT	
Projektinjohtajien palkat	Ei määritelty (15 op)
Näyttelijöiden palkat	Ei määritelty (1 op)
Tilat	Ei tilavuokraa
Logistiset kustannukset	132 €
Kopiokulut	5 €
TULOT	
Rahoitus	Omakustanteinen
TULOS	0 €

3.4.1 Menot

Projekti ei aiheuta palkkakustannuksia, sillä ulkopuolista henkilökuntaa ei tarvitse palkata ja projektijohtajien opinnäytetyö kuuluu osana opintoja. Näyttelijät osallistuvat projektiin vapaaehtoisuutena, heidän tarkoituksenaan on kerätä kokemusta ja opintopisteitä. Tapahtumassa käytettävät tilat lainataan projektin käyttöön. Ainoat menot projektissa ovat logistiset kustannukset sekä kopiokulut. Logistiset kustannukset on arvioitu 132 euron suuruiseksi ja kopiokulut 5 euron suuruiseksi. Niiden maksusta vastaavat projektinjohtajat.

3.4.2 Tulot

Projekti on voittoa tavoittelematon. Syntyvistä kuluista vastaa projektin johto omakustanteisesti. Ainoat tulot ovat henkinen pääoma ja aineettomat ansiot.

3.5 Aikataulu ja työvaiheet

Tämä opinnäytetyöprosessi on kestoaltaan noin vuoden mittainen. Alla olevassa taulukossa (TAULUKKO 4) on esitetty projektin toteuttamisaikataulu kronologisesti.

TAULUKKO 4. Projektiaikataulu

Syyskuu 2012	Aihepiirin valinta, rajaaminen ja aihepiirisuunnitelma
Lokakuu 2012	Yhteydenpito Kokkolan nuorisotyön koordinaattoriin → toteutuskunnan vaihtuminen
Marraskuu 2012	Yhteydenotto Kaustisen perusopetuksen rehtoriin → toteutus Kaustisen kuntaan
Tammikuu 2013	Apulaisrehtoreiden kokous 8.1. → alustavan suunnitelman läpikäyminen ja hyväksyminen sekä tapahtuman aikataulut
Helmikuu 2013	Projektisuunnitelma, yhteistyötahojen hankkiminen
Maaliskuu 2013	Tapahtuman käsikirjoituksen läpikäyminen ja hyväksyminen projektiryhmässä, päihdetietoisuuskyseily kuudesluokkalaisille
Huhtikuu 2013	Tapahtumasta tiedottaminen, toteutus 24.4. ja palautteet
Toukokuu 2013	Projektiryhmän lopetuspalaveri → palautteiden läpikäynti
Kesä 2013	Opinnäytetyön kirjallisen osion tuottaminen
Syyskuu 2013	Opinnäytetyön ensimmäisen version palauttaminen tarkistettavaksi
Lokakuu 2013	Opinnäytetyön palauttaminen ohjaajalle ja viestinnän opettajalle
29.–30.10.2013	Opinnäytetyöseminaarit
Marraskuu 2013	Opinnäytetyön lopullisen version palauttaminen ohjaajalle
13.11.2013	Maturiteetti
18.12.2013	Valmistuminen

3.6 Päihdekasvatusprojektin käynnistys ja toteutus

Huhtikuussa 2013 tapahtumaan osallistuvat Kaustisen kuudesluokkalaiset täyttivät kouluissa opinnäytetyötä varten laaditun päihdetietoisuuskyselyn (LIITE 3). Kyselyllä kartoitettiin oppilaiden saamaa päihdekasvatusta ja -tietoisuutta. Sitä käytettiin myös apuvälineenä päihdekasvatustapahtuman toteuttamisessa. Tapahtumasta jaettiin koulujen kautta tiedote koteihin (LIITE 6), ja myös vanhemmat kutsuttiin osallistumaan päihdekasvatustapahtumaan heille erikseen järjestetyssä tilaisuudessa. Tarkoituksena oli tarjota lapsille ja vanhemmille yhteinen kokemus ja näin helpottaa päihteistä kotona käytävää keskustelua. Tapahtuman jälkeen osallistujilta kerättiin palaute tapahtumasta (LIITE 4), jonka analyysi esitetään luvussa 5.

3.7 Päihdekasvatusprojektin päätehtävät

Tämän opinnäytetyöprojektin päätehtävät ovat Lööwin (2002, 21) vaiheittain etenevän projektin (KUVIO 2) mukaisesti projektin ideointi, projektiehdotuksen, esiselvityksen ja projektisuunnitelman tekeminen sekä projektin toteuttaminen, päättäminen ja seuranta. Projektin suunnittelun ja toteuttamisen päävaiheet voidaan jakaa vielä päihdetapahtuman suunnitteluun, toteutukseen ja raportointiin sekä projektissa tuotetun kyselyn ja palautteen raportointiin. Tapahtumaan osallistuneiden nuorten osalta päätehtävä oli herättää kysymyksiä ja ajatuksia päihteidenkäyttöön liittyen sekä tuoda uusia näkökulmia. Projektin yhtenä päätehtävänä on lisäksi täydentää projektiorganisaation, Kaustisen sivistystoimen, päihdekasvatusta.

3.8 Päihdekasvatustapahtuman kulku

Päihdekasvatustapahtumaan kuudesluokkalaiset saapuivat opettajien johdolla neljässä 10–12 hengen ryhmässä. Projektinjohtajat selittivät oppilaille tapahtuman kulun ja muistuttivat, että jokaisella oppilaalla on mahdollisuus poistua, mikäli kokee näkemänsä liian ahdistavana. Alustuksen jälkeen oppilaille esiteltiin päähenkilö, joka ohjaa heitä ratakokonaisuuden läpi. Radan varrella oppilaat kohtaavat erilaisia päihteidenkäyttötilanteita ja päihteisiin liittyviä haittavaikutuksia. Tapahtuman

viimeinen huone on purku, jossa projektinjohtajien ohjaamana käytiin keskustelua tapahtuman herättämistä ajatuksista ja tunteista. Lisäksi oppilaille on mahdollisuus esittää kysymyksiä niin projektinjohtajille kuin tilaan saapuville kahdelle edelleen roolissa olevalle näyttelijälle. Tällä tavoin oppilaille lavastettiin mahdollisuus haastatella ”kokemusasiiantuntijoita”. Opinnäytetyön liitteenä on tapahtuman alustava käsikirjoitus (LIITE 2).

3.8.1 Osatavoitteet

Jokaiselle kohtaukselle on asetettu omat tavoitteensa. Ensimmäisen kohtauksen, oppituntitilanteen, tavoitteena on perinteisen päihdevalistustilanteen, Freiren (2005) kritisoiman tiedon tallettamisen, käyttäminen sekä energijauman esittely päihteinä. Tupakkapaikka-tilanteessa päihteistä on vuorossa tupakkatuotteet ja kohtauksen erityisenä tarkoituksena on huomioida sosiaalinen paine tupakointiin liittyen. Kolmas kohtaus on suunniteltu erityisesti kuudesluokkalaisten vanhempia varten. Sen teemoina ovat luottamus ja sisarusten välinen solidaarisuus. Neljäs kohtaus, kotibileet, tuo esiin päihteidenkäytön syitä; estojen madaltuminen ja sosiaalisten kontaktien luominen. Toisaalta hauskuus voi loppua lyhyeenkin, kuten tässä kohtauksessa.

Viidennessä kohtauksessa annetaan ensiapua sammuneelle henkilölle. Kohtauksen tarkoituksena on huomioida liialliseen alkoholinkäyttöön liittyvät vaarat, mutta toisaalta myös valmistaa nuoria toimimaan vastaavassa tilanteessa. Luola-kohtauksessa esitellään erilaisia huumeita ja niiden rahoittamiseen ja käyttöön liittyvää rikollisuutta sekä huumeekulttuuria. Seitsemäs kohtaus, ensiapu, kuvaa liiallisen päihteidenkäytön vaikutuksia.

3.9 Päihdekasvatusprojektin päättäminen ja seuranta

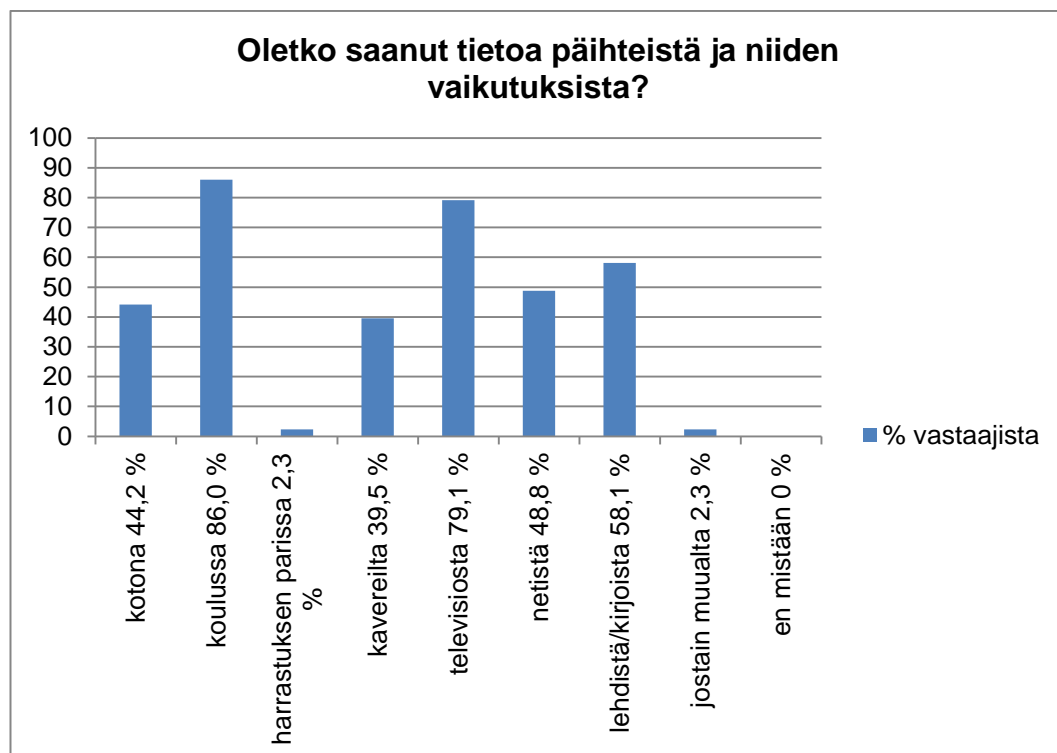
Päihdekasvatusprojekti saatettiin päätökseen esittelemällä projektiryhmässä päihdetietoisuuskyselyjen ja palautteiden tuloksia päälisin puolin. Projektiryhmän jäsenet toivat esiin myös omia havaintojaan tapahtumaan liittyen ja mikäli olivat käyneet keskustelua tapahtumaan osallistuneiden nuorten kanssa. Tähän projektiin ei sisälly erityistä vaikutusten seuranta. Toisaalta erillisen seurantatutkimuksen järjestäminen olisi mahdollista ja kiinnostavaa, mutta sen toteuttamisessa olisi otettava huomioon myös muidenkin tekijöiden, kuin yksin tässä projektissa järjestetyn päihdekasvatustapahtuman, vaikutus mahdolliseen päihteidenkäytön aloittamiseen.

4 PÄIHDETIETOISUUSKYSELYJEN VASTAUKSET

Tapahtumaan osallistuneille teetettiin ennen tapahtumaa kysely, jossa kartoitettiin heidän käsityksiään päihteistä ja saamastaan päihdekasvatuksesta sekä sen tarpeesta. Kyselyissä esiin tulleita teemoja otettiin huomioon tapahtuman suunnittelussa. Päihdetietoisuuskyselyssä (LIITE 3) kysyttiin, mistä nuoret saaneet tietoa päihteistä ja niiden vaikutuksista (KUVIO 4). 86 prosenttia vastaajista oli saanut tietoa koulussa. Toiseksi yleisin tiedonlähde vastaajilla oli televisio (79,1 %). Kohteissa tietoa päihteistä on saanut alle puolet vastaajista, eli 44,2 prosenttia. TV-ohjelmien vaikutus tiedonlähteenä päihteitä koskien näkyi myös nuorten vastauksissa siihen, millaista tietoa he ovat saaneet erilaisista päihteistä ja niiden vaikutuksista.

Australian tulli on hyvä TV-ohjelma :D

Poliisi ohjelmista kun ne käsittelee ”aineita”

KUVIO 4. Mistä nuoret ovat saaneet tietoa päihteistä ja niiden vaikutuksista (n=43)

Nuorilta kysyttiin, tarvitseeko heidän ikäisensä tietoa erilaisista päihteistä ja niiden vaikutuksista (KUVIO 5). Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että tietoa tarvitaan jonkin verran. Vain 4,7 prosenttia koki, että tietoa ei juurikaan tarvita. Kukaan vastaajista ei kuitenkaan ollut sitä mieltä, ettei tietoa tarvita lainkaan.

KUVIO 5. Nuorten kokemus päihdekasvatuksen tarpeellisuudesta (n=43)

Osallistujia pyydettiin myös perustelemaan vastauksensa. Pääasiassa perustelut liittyivät päihteiden vaikutusten ja seurausten tuntemiseen.

Että sitten kun alkaa tekemään mieli niin tietää mitä seurauksia päihteistä tulee

on se hyvä että tietää hyvissä ajoin mitä huumeiden käytöstä seuraa.

On hyvä tietää päihteiden vaikutukset ennen kuin kokeilee

Tietoa tarvitaan, jotta osaisi varautua päihteiden vaikutuksiin, ja toivon mukaan saada nuoret ymmärtämään päihteiden käytön haitallisuuden.

Meidän ikäisten tarvii jo tietää, mitä tapahtuu, jos juo alkoholia. Ja alaikäiset eivät saa juoda, vasta kun on 18-vuotias.

Lisäksi perusteluista nousi esiin nuorten ajatuksia päihdekasvatuksen tarpeellisuudesta juuri heidän iässään.

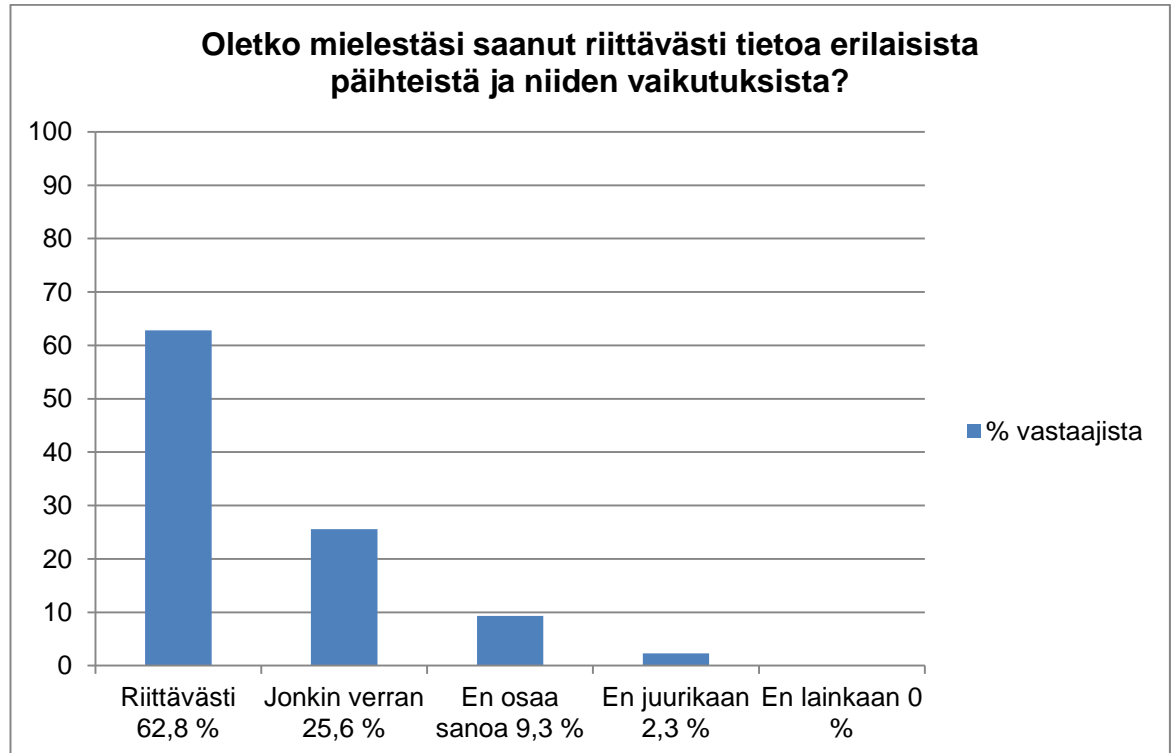
Olen kuullut tosi paljon ihmisistä jotka on alottanut polttamaan jo 3-luokalla, minusta tietoa pitäisi antaa vielä enemmän joillekin lapsille

Ei meit sellaset kiinnosta. Me ollaan nyt nuoria ja tehään omat valintamme eikä muiden pitäis antaa vaikuttaa meidän valintoihin ainakaan kovin paljon.

Lapsen ei tarvi tietää kaikkea mutta tarpeeksi.

no täs iäs ei kuitenkaan viel yhtään ymmärrä miten kauheita aineit ne on mut niin... se on kuitenkin hyvä tietää et ne ei oo järkevii!!
Jos nille aletaan tarjoamaan jotain aineita niin osaa sanoa ei

Päihdetietoisuuskyselyllä tiedusteltiin nuorten kokemusta siitä, ovatko he saaneet riittävästi tietoa erilaisista päihteistä ja niiden vaikutuksista (KUVIO 6). Suurin osa, 62,8 %, koki saaneensa riittävästi tietoa. 25,6 % vastaajista koki saaneensa tietoa jonkin verran. Juurikaan tietoa ei ollut saanut 2,3 % vastaajista.

KUVIO 6. Nuorten kokemus päihdekasvatuksen riittävydestä (n=43)

Päihdetietoisuuskyselyssä pyydettiin nuoria kertomaan, millaista tietoa he ovat saaneet erilaisista päihteistä ja niiden vaikutuksista. Saatu tieto liittyi pääasiassa päihteiden haitallisuuteen ja vaarallisuuteen sekä siihen, ettei päihteitä tulisi käyttää.

Osa vastaajista koki saaneensa jo niin paljon tietoa, ettei halunnut tietää enempää.

viime vuonna oli aukeama päihteistä ja se riitti minulle

No kaikkee liibalaabaa joissa varotetaan et voiko niitten käyttö on vaarallista, emmä käytä mtn sellasia muttei mua kinosta tietääkään tai, käyttää.

No ihte mää en halua tietää niistä, koska musta tuntuu jotenki pahalta ees aatella huumeita ja seurauksia!

Negatiivista. Kun ihminen käyttää päihteitä hän muuttuu rennoksi, tajuttomaksi eikä puhu kunnolla jotain sellasta.

Joillekin vastaajista oli saadusta päihdekasvatuksesta jäänyt mieleen erityisesti päihtymystilan fysiologiset vaikutukset.

Tupakka pilaa keuhkot, alkoholi pilaa veren ja no et ne on vaarallisia

Kännissä = Ihminen on sekaisin, kävely tyyli on horjuvaa & epävarmaa. Puhuu epävarmoja käyttäytyy epävarmasti.. Ei muista selvin päin mitä on tehnyt. Tai osasta illasta.

Joistain päihteistä ihminen voi sammua. Joihinkin voi humaltua.

Myös päihteiden aiheuttamaa riippuvuutta käsiteltiin vastauksissa.

Oon saanu tietoa että erilaisista lääkkeitäkin voi jäädä koukkuun ja että ei kannata koskea huumeisiin, jos ei halua elämästä vaikeampaa tai lyhyempää. Huumeiden käytöstä voi joutua myös vankilaan.

negatiivista, moni on myös sanonut että tupakanpolton lopettaminen on vaikeaa.

Tiedän, että niihin jää helposti koukkuun, maksavat paljon, paljon otettuna voivat jopa tappaa

Esim. Huumeisiin jää koukkuun, ne tuhoavata aivoja ja niistä usein kuolee ja parantuminen vie paljon aikaa ja niihin menee paljon rahaa.

Yhdessä vastauksessa huomioitiin myös alkoholin kohtuukäyttö.

Oon saanut esim. huumeista, ja alkoholista. No alkoholista, että sitä ei saa juoda liikaa, voi juoda vähän esim. juhlissa, synttäreillä yms...

Osallistujilta kysyttiin, mitä asioita he haluaisivat käsiteltävän päihdevalistuksessa. Näitä vastauksia erityisesti käytettiin suuntaamaan itse päihdetapahtumaa. Pääasiassa vastauksista ilmeni, että päihdevalistuksessa haluttaisiin käsiteltävän päihteiden vaikutuksia ja vaaroja.

Osa vastaajista toivoi, että päihdevalistuksessa käsiteltäisiin päihteiden välittömiä vaikutuksia.

alkoholin juomisen vaikutuksia.

millaisia päihteiden käyttäjän ovat otettuaan päihteitä ja miten he käyttäytyvät

no mitä niissä tapahtuu jos ottaa niitä

Joissain vastauksista tuli ilmi päihteiden pitkäaikaisten vaikutusten käsittelyn tarve.

Siellä pitäisi saada tietää päihteiden jälkivaikutukset.

Mitä tapahtu ihmisen keholla jos juo joka viikonloppu?

sitä et miten päihteiden pitkä aikainen käyttö vaikuttaa ihmiseen

No et miks niitä käytetään ja onko niistä jälkiseurauksia

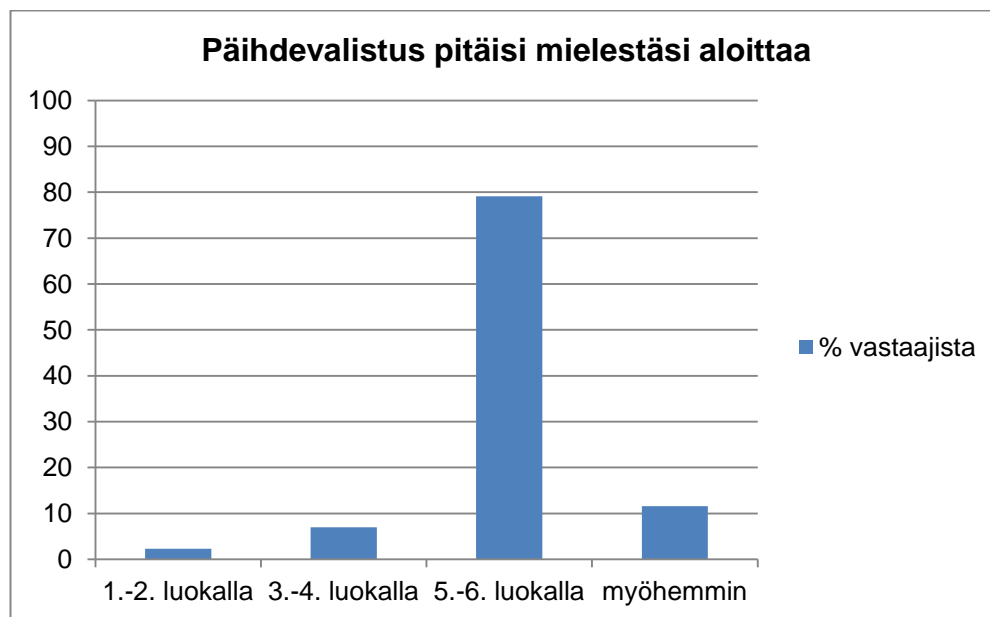
Puhuttaisiin miten ne vaikuttavat ja mihin ne johtavat. Niiden nimiä ym.

Muutamassa vastauksessa huomioitiin myös riippuvuus ja päihteistä eroon pääseminen.

No ehkä jotain siitä riippuvuudesta.

Miten päihteistä pääsee eroon, ja yleisesti miten niiden käyttöä voisi välttää

Päihdetietoisuuskyselyyn vastanneilta nuorilta tiedusteltiin, milloin päihdevalistus pitäisi heidän mielestään aloittaa (KUVIO 7). Yleisin vastaus (79,1 %) oli 5.-6. luokalla, mikä vastaa sitä, milloin päihdevalistus nykypäivänä kouluissa aloitetaan. 9,3 prosenttia vastaajista on sitä mieltä, että päihdekasvatus pitäisi aloittaa aiemmin kuin 5.-6.-luokalla ja 11,6 prosenttia sitä mieltä, että päihdekasvatus pitäisi aloittaa myöhemmin kuin 5.-6.-luokalla.

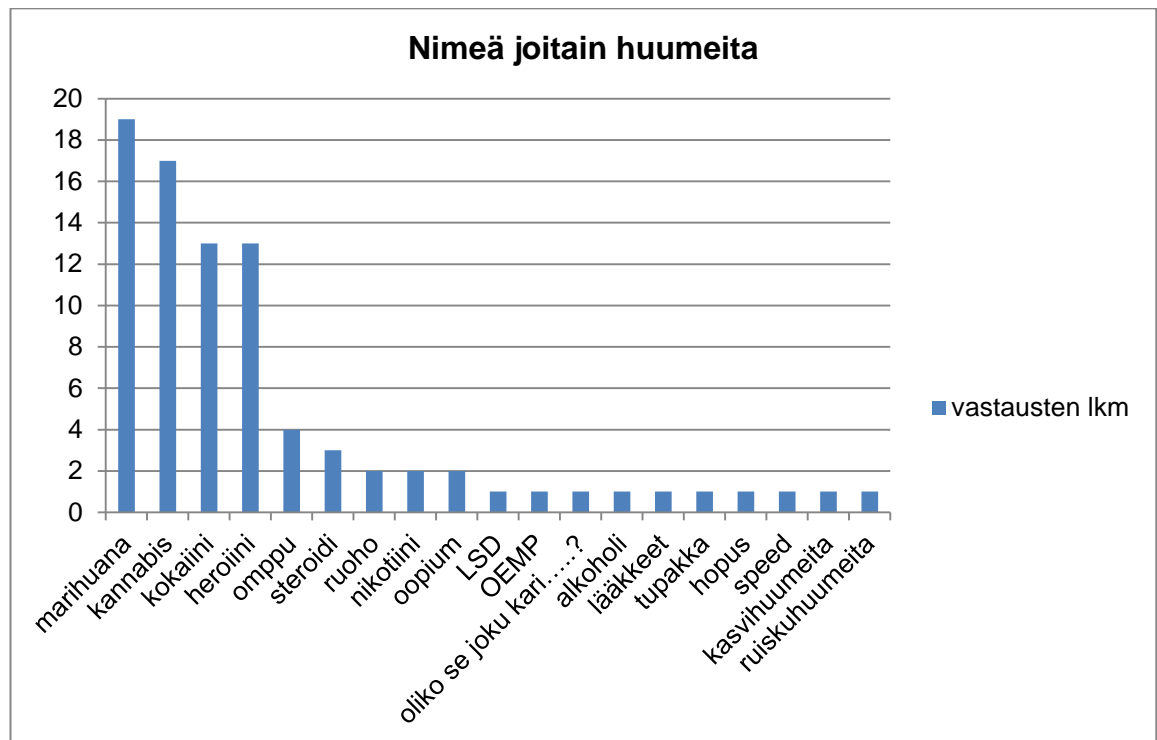
KUVIO 7. Milloin päihdevalistus pitäisi vastaajien mukaan aloittaa (n=43)

Päihdetietoisuuskyselyllä kartoitettiin myös nuorten tietoa siitä, mitä aineita voidaan käyttää erilaisina päihteinä tai päihdyttävinä aineina (KUVIO 8). Kyselyssä luetelluista aineista vastaajat saivat rastita vastauksensa. Kaikkia luettelon aineita voidaan käyttää päihtymistarkoituksessa. Vastaajista kuitenkin kukaan ei kaikkia aineita ollut rastinut. Yleisimpiä nimettyjä päihteitä tai päihdyttäviä aineita olivat huumeet (97,7 %), alkoholi (95,3 %) sekä lääkkeet ja tupakkatuotteet (81,4 %). Vähiten osattiin nimetä leivoksia (2,3 %).

KUVIO 8. Aineet, joita nuorten mukaan voidaan käyttää päihteinä tai päihdyttävinä aineina (n=43)

Päihdetietoisuuskyselyssä nuoria pyydettiin nimeämään joitain huumeita (KUVIO 9). Kaikki eivät vastanneet kysymykseen lainkaan. Nimetyillä huumeilla oli erilaisia kirjoitusasuja, kuten kannabis / gannabis / cannabis. Kuvioon 9 selkeästi samaa huumetta tarkoittavat on kuitenkin yhdistetty saman nimekkeen alle. Yleisimpiä tunnistettuja huumeita ovat marihuana, kannabis, kokaiini ja heroini sekä neljällä nimeämällä TV-sarja Salatuista elämistä tuttu ompu.

KUVIO 9. Vastaajien nimeämät huumeet (n=43)

Päihdetietoisuuskyselyn lopussa oli vapaa sana -osuus, johon oppilaita pyydettiin kirjoittamaan terveisiä, toiveita ja muuta. Useimpiin vastauksiin oli kirjoitettu tervehdys tai ne oli jätetty tyhjäksi. Seuraavaksi kuitenkin muutamia poimintoja vastauksista:

Älkää alkako käyttää huumeita. Ja terveisiä =)

olis hyvä jos tämmöisiä olis enemmän.

Kerrottais mitä tapahtuu ihmisen keholle jos juoo. Kivaa että tämmöisiä on. =). Tietää ainaki lisää tämmöisistä.

Sano ei huumeille

Kerrottais minkälaisia neon.

Kiva, että teette kyselyitä ja valistatte nuoria

5 PÄIHDEKASVATUSPROJEKTIN ARVIOINTI

Projektinjohtajat ovat arvioineet opinnäytetyöprojektiaan kriittisesti koko sen toteuttamisen ajan ja tehneet muutoksia projektisuunnitelmaan havaittujen tarpeiden perusteella. Erityistä huomiota on kiinnitetty tapahtuman arviointiin ja palautekyselyiden hyödyntämiseen tässä.

5.1 Päihdekasvatustapahtuman toteutuminen

Yhteistyö päihdekasvatustapahtumaan osallistuneen näyttelijäryhmän kanssa aloitettiin muutama viikko ennen päihdetapahtumaa lähettämällä käsikirjoitus (LIITE 2) ja jakamalla roolit kullekin näyttelijälle. Alkuperäiseen käsikirjoitukseen tehtiin muutoksia vielä tässä vaiheessa ja sosiaalipedagogisen joustavuuden mukaisesti se eli myös kunkin kierroksen aikana. Näyttelijät valmistautuivat tekemällä roolianaalyyisiä hahmoistaan heille esitettyjen toiveiden pohjalta. Tapahtuman rekvisiitta kerättiin Centria ammattikorkeakoulun Hyvinvoinnin ja kulttuurin yksiköltä, Kokkolan sosiaali- ja terveystieteiden opistolta, Kokkolan terveyskeskuksesta sekä Kaustisen evankeliselta opistolta. Rekvisiitan kuljettamiseen lainattiin ammattikorkeakoulun pakettiautoa.

Päihdekasvatustapahtumaa edeltävänä päivänä projektinjohtajat ja näyttelijäryhmä rakensivat tapahtuman lavastuksen tapahtumapaikkana toimivalla Kaustisen evankelisella opistolla. Lavastuksen jälkeen harjoiteltiin näytelmäosuus ja kerrattiin tapahtuman tavoitteet. Samalla kelloitettiin tapahtuman kesto siten, että itse kierrokseen kuluu aikaa puoli tuntia ja purkutilaisuuteen 30–45 minuuttia. Tapahtumapäivänä projektinjohtajat ja näyttelijäryhmä saapuivat Kaustisen evankeliselle opistolle tuntia ennen ensimmäisen kouluryhmän saapumista valmistautumaan tapahtumapäivään.

Aikataulu tapahtumapäivälle sovittiin projektiryhmän kesken seuraavanlaisiksi:

8.30–9.45	Puumala
10.00–11.15	Keskuskoulu 1.ryhmä
11.45–13.00	Keskuskoulu 2.ryhmä
13.15–14.30	Järvelä & Köyhäjoki
18.00–19.30	Vanhemmat

Ensimmäinen ryhmä saapui paikalle 15 minuuttia aikataulusta myöhässä, mikä aiheutti sen, että ryhmien vaihdon tuli tapahtua erityisen nopeasti. Toisaalta purkutilaisuudessa oli mukana vain kaksi näyttelijää, jolloin muilla oli hyvin aikaa valmistautua seuraavaa kierrosta varten. Kierrosten välillä näyttelijäryhmälle ja projektinjohtajille jäi myös lyhyt hetki aikaa reflektoida edellistä kierrosta ja tehdä muutoksia seuraavaa varten. Jokaisen ryhmän saapuessa projektinjohtajat kertoivat osallistujille, että kaikki tapahtumat ovat näyteltyjä, eikä vaaraa ole, mutta jokaisella on mahdollisuus keskeyttää kierros, mikäli tuntee tapahtumat liian ahdistaviksi tai pelottaviksi. Kierrokset etenivät käsikirjoituksen mukaisesti ja osallistujat olivat hyvin mukana eikä kukaan keskeyttänyt.

Kaikkien oppilasryhmien kierrettyä näyttelijäryhmällä ja projektinjohtajilla oli pitempi tauko ruokailla ja käydä läpi päivän kulkua sekä valmistautua vanhempien kierrokseen. Valitettavasti yhtäkään vanhempaa ei illalla saapunut paikalle kutsusta huolimatta (LIITE 6), joten tapahtuma julistettiin päättyneeksi ja lavasteiden purku aloitettiin. Siivoustöiden jälkeen projektinjohtajat ja näyttelijät palasivat Kokkolaan ja projektinjohtajat huolehtivat lainatun rekvisiitan ja pakettiauton palautuksesta.

5.2 Purkutilanne

Päihdetapahtumassa viimeinen tilanne oli purku, jossa osallistujat saivat kertoa tuntemuksistaan kierroksen jälkeen sekä esittää kysymyksiä projektinjohtajille. Kierrosta ei yleisesti koettu erityisen jännittäväksi tai ahdistavaksi. Purkutilaisu-

teen liittyi myös niin sanottu kuuma tuoli, jossa kaksi näyttelijöistä esiintyi rooleissaan kierroksen päähenkilönä, Mirana, sekä tarinassa menehtyneenä huumeidenkäyttäjänä, Sirinä. Sekä osallistujat että projektinjohtajat saivat haastatella heitä. Näyttelijöiden kanssa oli valmistauduttu purkutilanteeseen ja harjoiteltu kysymyksiin vastaamista eikä osallistujien kysymyksissä näin tullut yllätyksiä.

Miralle esitettiin kysymyksiä muun muassa siitä, miksi hänen kaverinsa polttavat tupakkaa ja juovat alkoholia ja että miksi hän viettää aikaa sellaisten ihmisten kanssa. Mira kertoi epäilevänsä, että kavereiden mielestä tupakointi ja juominen ovat ”siistiä”, mutta toisaalta kaverit ovat mahtavia ihmisiä, jotka eivät tietenkään aina ole humalassa. Miralta kysyttiin myös käyttääkö hän itse alkoholia ja miksi ei käytä, sekä miksi nuoret olivat päästäneet matkalle sammuneen Anselmiinan yksin lähtemään kotibileistä, vaikka tämä oli niin humalassa. Mira ei osannut kertoa syytä, mutta tiesi nyt toimineensa typerästi.

Osallistujat halusivat tietää, mistä Anselmiina tunsu Luolan huumeidenkäyttäjät ja miksi Mira meni Luolaan. Mira kertoi, että Anselmiinalla on ammattikouluikäisiä, vanhempia ystäviä ja Luolan ihmiset hän tunsu sitä kautta. Luolaan Mira meni, koska ei aluksi tiennyt, millainen paikka Luola lopulta oli ja Anselmiina oli kertonut vain ”paremmista bileistä”. Miralta kysyttiin myös, miltä hänestä tuntui valehdella isälleen, että oli menossa ystäväilleen yöksi, vaikka todellisuudessa lähtikin kotibileisiin. Vastaus oli, ettei valehtelu erityisen hyvältä tuntunut, mutta hän oli ajatellut, ettei tilanteessa ollut muuta vaihtoehtoa.

Siriltä kysyttiin muun muassa, kuinka vanha hän on, kauanko on käyttänyt huumeita, miksi käyttää, miltä se tuntuu ja onko hän koettanut lopettaa huumeidenkäyttöä. Siri kertoi olevansa 27-vuotias ja aloittaneensa tupakoinnin ollessaan 13 ja alkoholin käytön, kun oli 15-vuotias. Vähitellen kuvioihin oli uuden poikaystävän myötä tullut ensin pilvenpoltto ja myöhemmin kovemmat aineet. Huumeiden avulla Siri pakeni ahdistusta ja huonoa elämää. Huumeidenkäyttö tuntuu Sirin mielestä yksinkertaisesti hyvältä. Lopettaa hän on yrittänyt, mutta tiennyt jo silloin tulevansa epäonnistumaan, sillä oma tahto lopettaa ei ole ollut riittävän suuri.

Lisäksi haluttiin tietää, missä Sirin vanhemmat ovat ja mitä he ajattelevat Sirin tilanteesta sekä, eikö Sirillä ole ystäviä. Siri kertoi, että hän on itse katkaissut välinsä vanhempiin, sillä ei halua pilata heidän elämänsä olemalla yhteydessä. Siri kuulee vanhemmistaan kerran vuodessa joulukortin muodossa. Siri uskoo, että kaikesta huolimatta hänen vanhempansa rakastavat häntä ja ovat todella huolissaan. Sirin ystävät ovat huumeipiireistä, loput ystävät ovat kaikonneet todettuaan Sirin epäluotettavaksi ystäväksi tämän esimerkiksi lainattua rahaa palauttamatta sitä. Siriltä kysyttiin myös, mistä hän saa rahaa huumeisiin. Hän vastasi, että suurin osa rahoista tulee varastamalla tai erilaisia palveluksia vaihtamalla.

5.3 Päihdekasvatusprojektin tavoitteiden toteutuminen

Opinnäytetyöprojektille asetetut tavoitteet on kuvattu opinnäytetyön etenemisprosessia kuvaavassa kappaleessa (TAULUKKO 2) sekä havainnoinnin helpottamiseksi uudelleen alla.

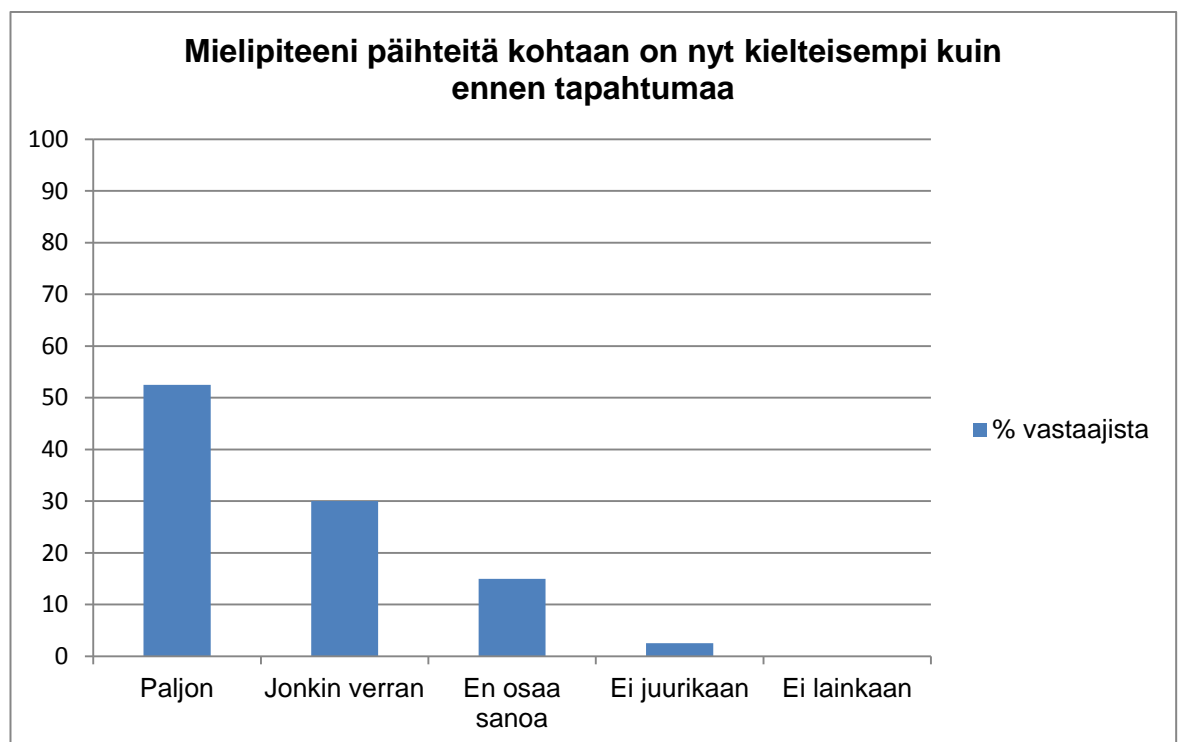
TAULUKKO 2. Tavoitetaulukko

	YKSIÖ / ASIAKAS: OPPILAAT JA VANHEMMAT	ORGANISAATIO: KAUSTISEN SIVIS- TYSTOIMI	SOSIONOMIT: PROJEKTINJOHTAJAT
OPPIMIS TAVOIT- TEET	<ul style="list-style-type: none"> Tietoa nuorten päihteidenkäytöstä ja päihteiden vaikutuksista 	<ul style="list-style-type: none"> Päihdekasvatuksen merkitys ja keinoja sen toteuttamiseen 	<ul style="list-style-type: none"> Toimiminen sosiaalialan työkentällä Erilaisen päihdekasvatusmenetelmän käyttäminen
PROSESSI TAVOIT- TEET	<ul style="list-style-type: none"> Elämyksiä ja turvallisia kokemuksia Keskustelun avaajia kotiin 	<ul style="list-style-type: none"> Kuva nuorten tämänhetkisistä käsityksistä ja asenteista 	<ul style="list-style-type: none"> Projektin tekeminen ja johtaminen Yhteistyö
TULOS TAVOIT- TEET	<ul style="list-style-type: none"> Aiempaa kielteisempi asenne päihteitä kohtaan Vanhemmat pohtivat omaa esimerkkiään 	<ul style="list-style-type: none"> Päihdekasvatuksen toteuttaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Ehkäistä varhaista päihteidenkäytön aloittamista Valmis opinnäytetyö

Yksilön / asiakkaan näkökulmasta oppimistavoitteeseen nuorten päihteidenkäytöstä ja päihteiden vaikutuksista päästiin esittämällä päihdekasvatustapahtumassa erilaisia päihteidenkäyttötilanteita ja päihteiden vaikutuksia nuorten elämään. Raataisuuden jälkeen nuorille omasta elämästään kertoivat kaksi roolissa olevaa näyttelijää, huumeidenkäyttäjä Siri ja koulutyttö Mira.

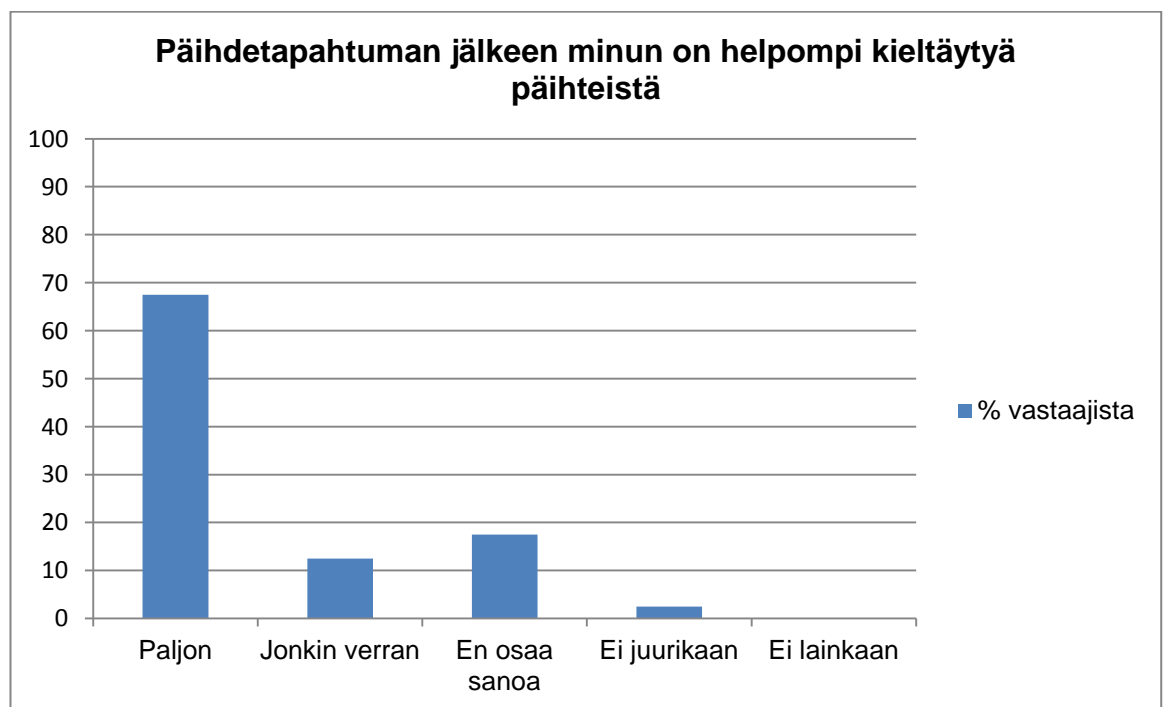
Päihdetapahtuma voi toimia tavoitteensa mukaisesti keskustelun avaajana kodeissa, riippuen siitä, kuinka paljon nuoret vanhemmilleen tapahtumasta kertovat. Vali-

tettavasti vanhemmille illalla järjestettyyn päihdetapahtumaan ei osallistunut yhtään vanhempaa, vaikka jokaisen lapsen mukana on koulusta mennyt kutsu (LIITE 6) kotiin. Tavoite keskustelun avaamisesta olisi voinut toteutua paremmin, mikäli vanhemmat olisivat kiinnostuneet tapahtumasta riittävästi. Myös tulostavoite siitä, että vanhemmat pohtisivat omaa esimerkkiään, jäi nuorten kertomusten ja kutsun varaan. Palautelomakkeessa kysyttiin nuorten mielipiteen muuttumista kielteisemmäksi päihteitä kohtaan (KUVIO 10). 52 prosenttia osallistujista koki mielipiteensä muuttuneen paljon kielteisemmäksi, ja 30 prosenttia koki sen muuttuneen jonkin verran kielteisemmäksi. Vastaajista 15 prosenttia ei osannut sanoa, oliko mielipide muuttunut ja 2,5 prosentin mielipide ei ollut muuttunut juurikaan kielteisemmäksi. Tavoitteeseen aiempaa kielteisemmästä asenteesta päihteitä kohtaan opinnäytetyön voidaan arvioida vastanneen hyvin.

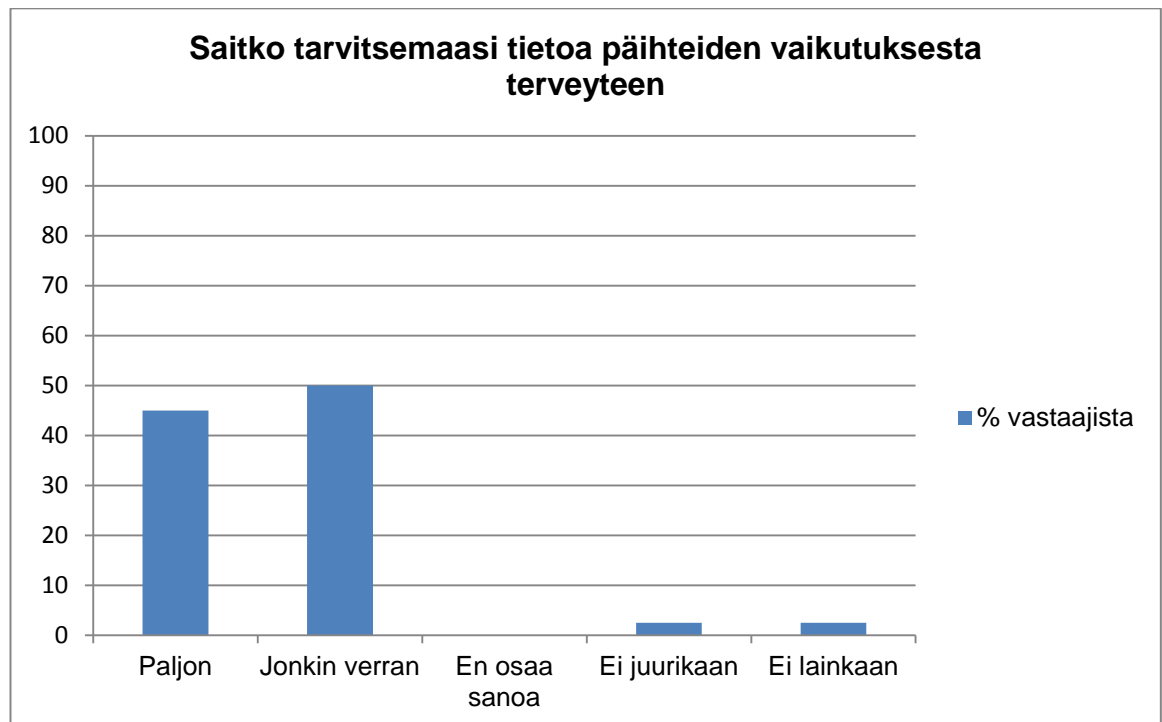
KUVIO 10. Osallistujien mielipiteen muuttuminen kielteisemmäksi päihteitä kohtaan (n=40)

Osallistujien aiempaa kielteisemmän mielipiteen lisäksi suurin osa koki päihteistä kieltäytymisen helpommaksi päihdetapahtuman jälkeen (KUVIO 11). Osallistujista 67,5 prosenttia oli sitä mieltä, että päihteistä kieltäytyminen tapahtuman jälkeen on paljon helpompaa. 12,5 prosenttia koki kieltäytymisen jonkin verran helpommaksi. 17,5 prosenttia ei osannut määrittellä kieltäytymisen helpottumista ja 2,5 prosenttia koki, ettei kieltäytyminen juurikaan helpottunut. Projektinjohtajat pitivät erityisen mielenkiintoisena kyselyssä ”en osaa sanoa” -vastauksen antaneita ja pohtivat, ovatko vastanneet nuoria, jotka kykenevät ikätovereitaan analyttisempään pohdintaan. Projektinjohtajien yksi tavoite oli herättää nuorissa enemmän kysymyksiä, kuin antaa suoria ja kieltäviä vastauksia. Opinnäytetyön tekijöiden tavoite varhaisen päihteidenkäytön ehkäisemisestä voi myönteisten vastausten perusteella arvioida helpottuneen. Lopullista onnistumista on tässä vaiheessa mahdoton sanoa.

KUVIO 11. Päihteistä kieltäytymisen helpottuminen osallistujien arvioimana (n=40)

Palautekyselyssä pyydettiin osallistujia arvioimaan saamaansa tietoa päihteiden vaikutuksesta terveyteen (KUVIO 12). 45 prosenttia arvioi saaneensa tietoa paljon ja 50 prosenttia jonkin verran. Vastaajista 2,5 prosenttia ei juurikaan kokenut saaneensa tietoa ja 2,5 prosenttia koki, ettei ollut saanut tietoa lainkaan. Vastausten pohjalta projektin voidaan arvioida antaneen tietoa päihteiden vaikutuksesta terveyteen.

KUVIO 12. Tarvitun tiedon saaminen päihteiden vaikutuksesta terveyteen osallistujien arvioimana (n=40)

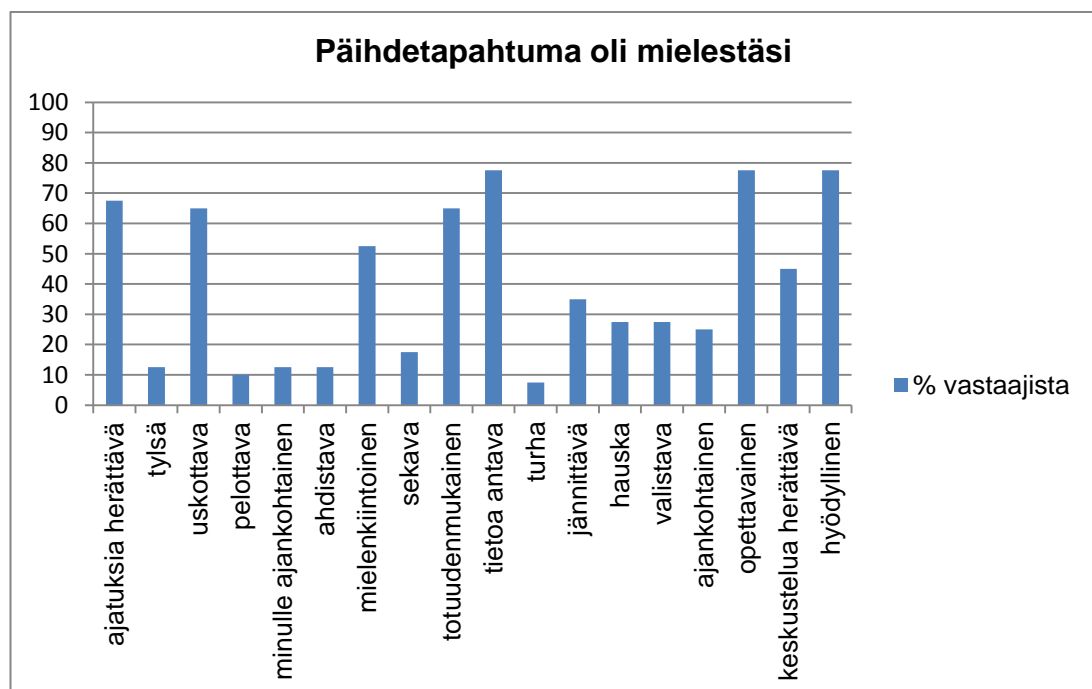
Organisaatiolle, Kaustisen sivistystoimelle, asetettujen tavoitteiden mukaisesti yksi keino nuorten päihdekasvatuksen järjestämiselle esitettiin päihdetapahtuman muodossa. Päihdekasvatuksen merkitys ja kuva nuorten tämänhetkisistä käsityksistä ja asenteista tulee selkeämmäksi opinnäytetyön raportointiosassa. Päihdekasvatuksen toteuttaminen jatkossa on kiinni Kaustisen sivistystoimesta. Opinnäytetyö ei suoranaisesti tuo jatkumoa tähän, mutta tavoitteena on herätellä panostusta päihdekasvatukseen. Projektiryhmältä saatu positiivinen palaute tapahtumasta viittaisi panostuksen lisääntymiseen jatkossa.

Opinnäytetyön tekijöiden, projektinjohtajien, tavoitteena oli kehittyä toimimisessa sosiaalialan työkentällä. Toteutettu projekti on työtä, jota kumpikin projektinjohtajista voisi tulevaisuudessa kuvitella tekevänsä sosiaalialan työkentällä. Projektissa käytetty päihdekasvatusmenetelmä on sekä perusteltu että toimiva ja poikkeaa perinteisistä päihdevalistusmenetelmistä. Projektimuotoisen, toiminnallisen opinnäytetyön tekeminen on mahdollistanut laajan yhteistyöverkoston keräämisen ja ylläpitämisen sekä kokemuksen projektityöskentelystä prosessina. Yhteistyötä on tehty niin projektiorganisaation, projektiryhmän kuin projektin toteuttamiseen osallistuneiden näyttelijöiden kesken. Kuten lukea saattaa, tulostavoitteeseen opinnäytetyön valmistumisesta on päästy.

5.4 Palaute päihdekasvatustapahtumasta

Palaute tapahtumasta kerättiin kouluissa tapahtumaviikolla. Palautelomakkeessa (LIITE 4) kysyttiin valmiiden adjektiivien avulla, millaisena osallistujat pitivät tapahtumaa (KUVIO 13). Suurimman osan mielestä päihdetapahtuma oli ajatuksia herättävä, uskottava, mielenkiintoinen, totuudenmukainen, tietoa antava, opettavainen ja hyödyllinen. Purkutilanteessa käydyssä keskustelussa nuorilta saatiin palautetta, että tapahtuma oli uskottava, muttei kuitenkaan pelottava. He kokivat ympäristön turvalliseksi, kun taas oikeassa elämässä tapahtumat olisivat olleet pelottavia.

Vain pieni osa vastaajista piti päihdetapahtumaa tylsänä, pelottavana, ahdistavana, sekavana tai turhana. Tapahtuman positiivisia vaikutuksia kuvaavia adjektiiveja valittiin sanalistasta huomattavasti enemmän, mikä kuvaa päihdetapahtuman onnistumista. Toisaalta vain harva vastasi kokeneensa päihdetapahtuman itselle tai yleisesti ajankohtaisena. Päihdetapahtumaa ei myöskään pidetty kovin valistavana.

KUVIO 13. Millaisena osallistujat kokivat päihdetapahtuman (n=40)

Palautelomakkeessa osallistujilta kysyttiin, mikä päihdetapahtumassa heidän mielestään oli hyvää ja mikä huonoa. Lisäksi kysyttiin, jäikö jotain puuttumaan tai oliko jotain vastaavasti liikaa. Osallistujat saivat myös kirjoittaa vapaamuotoiset terveisensä järjestäjille. Palautteen mukaan osallistujat pitivät päihdetapahtumaa opettavaisena. Myös näyttelijät sekä tarina saivat kiitosta. Alla on esitetty poimintoja palautelomakkeista.

Mikä päihdetapahtumassa oli mielestäsi hyvää?

Käsikirjoitusta ja näyttelijöitä koskevat palautteet:

Näytely oli ihan hyvää ja muutenkin tarina oli ihan hyvä

Näyttelijät mukautuivat hyvin rooliin. Ja ns. opas oli mukava!

Näytteliät olivat hyvät, hyvin suunniteltu, sai varmasti jokaisen tajuaan huumeiden / päihteiden vaarat.

Tapahtumassa saatua tietoa koskevat palautteet:

Oppi vähän minkälainen voi olla jos käyttää. Kyllähän mä nyt jo ennestään tiesin noista

Se että näki mitä niistä tapahtuu kun käyttää niitä.

Reilu tietomäärä helposti opittavassa muodossa.

Siinä kerrottiin päihteiden vaikutuksista ja seurauksista

Tapahtuman luonnetta koskevat palautteet:

Kierros tuntui aidolta ja tuntui niin kuin olisi ollut oikeasti sellaisessa tilanteessa.

Se oli tosi opettavainen

Se tuntui realistiselta ja siellä näytettiin hyvin seuraamuksista

Kaikki oli todella onnistunutta ja avasi silmät vielä uudella tavalla!

Monissa palautelomakkeissa vastattiin, ettei päihdetapahtumassa juurikaan ollut mitään huonoa. Muutamassa palautteessa kuitenkin kritisoitiin sitä, että yhdellä ihmisellä oli paljon roolivaihtoksia, ja sitä, että kaikki tapahtumat olivat pääasiassa samassa rakennuksessa. Joissain palautteissa oli myös huomioitu tapahtuman ahdistavuus ja järkyttävyys.

Mikä huonoa?

emt, no ei ne kaikille käyny tarjoamassa että kaikilla ei ollu mahollisuutta sanoa ei, en ota

Ei oikeastaan mikään, mutta se oli aika järkyttävä.

1. se, että kierrettiin samaa rakennusta koko ajan

oli liian lyhyt

No yhden ihmisen roolivaihtoksia oli aika paljon.

Se näytti ”surulliselta” miten huumeet pilaa koko elämän. :(

Se olis saattanu olla jollekin ahdistavaa

Palautelomakkeen kysymykseen, jäikö jotain puuttumaan, ei juurikaan vastattu. Huumeista ja tupakasta olisi joidenkin palautteiden mukaan kuitenkin voitu kertoa enemmän. Osallistujille oli mahdollisesti koulussa kerrottu, että tapahtuma olisi enemmän perinteistä päihdevalistusta ”viinalaseineen” ja ”tervakeuhkoineen”. Tämä ei kuitenkaan missään vaiheessa ole ollut tarkoitus, ja opinnäytetyön tekijöille jäi epäselväksi, mistä tällainen käsitys on saanut alkunsa, kun projektiryhmässä tapahtuman kulku on kuitenkin hyvin tarkkaan selitetty.

Jäikö jotain puuttumaan? Mitä?

Meille oli kerrottu, että saisimme kokeilla ns. ”viinalaseja”, jotka näyttää, että oltaisiin humalassa

No siis emmä tiä jäikö jotain puuttumaan mut oishan ollu kiva tietää muidenkin huumeiden ”vaikutuksia”

Ei jääny mitään puuttumaan!

Tupakasta olisi voinut olla hiukan enemmän.

Osallistujat eivät kokeneet, että päihdetapahtumassa olisi ollut mitään liikaa. Annetun palautteen mukaan kaikkea oli sopivasti ja jotain jopa liian vähän, mutta mitä se olisi ollut, ei palautteen antaja osannut määritellä.

Oliko jotain liikaa? Mitä?

Ei ollut mitään liikaa!

Kaikkea sopivasti

Emmänytiä... Musta jtn oli liian vähän :D emmätiä mix?

Päihdetapahtuman järjestäjille jätetyissä terveisissä kiiteltiin paljon tapahtuman järjestämisestä ja toivottiin, että vastaavanlaisia tapahtumia järjestettäisiin enemmän. Tapahtuman opettavuus tuli ilmi vielä terveisissä. Yksi palautelomakkeista oli täytetty erittäin negatiivissävytteisesti. Siinä tapahtumaa parjattiin epäuskottavaksi ja "kertakaikkisen tyhmäksi". Palautteen antajalle oli päihdetapahtumasta tullut tunne, että päihteet ovat hyväksi.

Terveiset järjestäjille:

Kiitos että järjestitte tällainen tapahtuman että me nuoretta saatiin tietää että mitä siinä käy jos ottaa liikaa alkoholia tai huumeita oli tosi opettavainen. :)

Hyvä idea järjestää tämänlainen tapahtuma, josta saa paljon lisää hyödyllistä tietoa

Kiitos kun teitte tuon tapahtuman!

Kiitos että järjestitte tämän tapahtuman. Ja nyt kaikki tietävät enemmän päihteistä ja varmaan eivät ota koskaan, tai en ainakaan minä.

Kiitos tästä todella paljon! Merkkas paljo mulle :) Illalla sain puhuttua mun vanhemmille järkee päähän, et kui vaarallista esim: tupakka on :D :) KIITTOZ <3

Kiitos, oli hyödyllistä.

Tapahtuma oli opettavainen. Kiitos että sain nähdä sen!

Kiva tapahtuma, voisi tulla lisää samantapaisia.

Kiitos tästä! T: xxD

On kiva kun jotkut tällaisia jaksaa järjestää

Kiitos tapahtumasta tämä oli todella opettavainen. Olisi saanut olla paljon pitempi! toivottavasti tällainen tapahtuma järjestetään vielä kun olen ylä-asteella.

Kiitos kun järjestitte semmoisen tapahtuman kun olin / oltiin luolahuoneessa vähän meinasi pelotta, mutta ei sillee ollu uskottava

Ens vuonna taas ja sitte seiskoille ens vuonna ;D

Osallistujia pyydettiin arvioimaan päihdetapahtuma kouluarvosanalla (4-10). Tapahtuma sai arvosanoja neljästä kymmeneen. Keskiarvoksi muodostui 9-.

TAULUKKO 5. Kouluarvosana päihdetapahtumasta (N=40)

Minkä kouluarvosanan (4-10) antaisit päihdetapahtumasta?

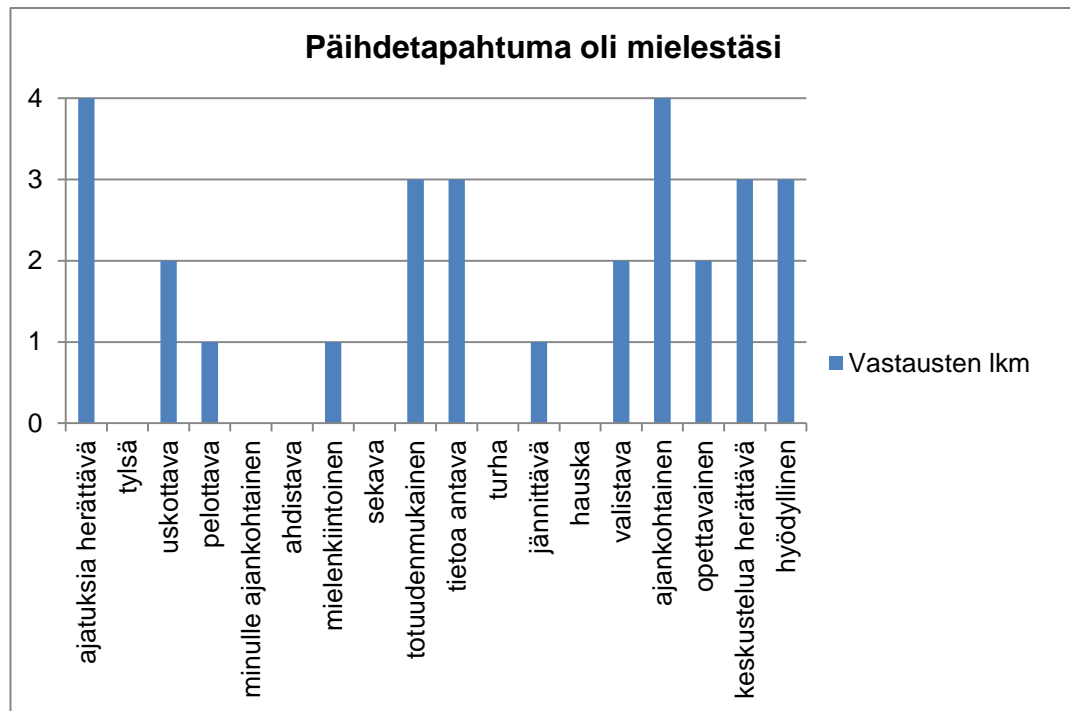
Arvosana	Vastausten lukumäärä
4	1
6+	1
7-	1
7,5	2
8	7
9-	2
9	10
9+	3
9,5	6
10-	1
10	6

5.5 Opettajien palaute päihdekasvatustapahtumasta

Ryhmien mukana päihdetapahtumassa kiertäneet opettajat antoivat palautteen tapahtumasta vanhemmille tarkoitetuilla palautelomakkeilla (LIITE 5). Ryhmien mukana koko päivän aikana kiersi yhteensä neljä opettajaa. Hyvänä päihdetapahtumassa opettajat pitivät todentuntuisuutta, uskottavaa, muttei kuitenkaan pelottavaa tapahtumaketjua, kokemuksellisuutta sekä esiintyjien aitoutta ja tilanteiden suunnittelua. Paikasta toiseen siirtyminen oli tehnyt asiasta todellisemman. Negatiivista palautetta keräsi mahdollisuus asian liiallisesta vaikeudesta kuudesluokklaisille sekä se, että keskustelu osallistujien kanssa tuli liian nopeasti kierroksen jälkeen, sillä oppilaat eivät kenties olleet ehtineet vielä sulattaa näkemäänsä. Myöskään oppilaiden reaktioita ei voi tietää ennakkoon, ja se onkin otettava huomioon. Puutteena yhdessä palautteessa oli selkeän valistavan osuuden puuttuminen.

Yksi opettajista koki, että nuoret saivat tapahtumasta tarvitsemaansa tietoa päihdeiden vaikutuksesta terveyteen paljon. Kaksi vastasi, että tietoa saatiin jonkin verran, ja yksi opettaja ei osannut sanoa. Kolme opettajista uskoi, että päihdetapahtuman jälkeen nuorten on jonkin verran helpompi kieltäytyä päihteistä, ja yksi uskoi, että kieltäytyminen on paljon helpompaa. Kaksi opettajista uskoi, että nuorten mielipide päihteitä kohtaan on paljon kielteisempi kuin ennen tapahtumaa, ja kaksi uskoi, että mielipide on jonkin verran kielteisempi.

Myös opettajat arvioivat tapahtumaa valmiiksi annettujen kuvausten mukaan (KUVIO 14). Kaikkien neljän mielestä tapahtuma oli ajatuksia herättävä ja ajankohtainen. Toiseksi yleisimmät kuvaukset olivat totuudenmukainen, tietoa antava, keskustelua herättävä sekä hyödyllinen.

KUVIO 14. Millaisen opettajat kokivat päihdetapahtuman (N=4)

Opettajilta kysyttiin, tarvitseeko kuudesluokkalainen heidän mielestään tietoa erilaisista päihdeistä ja niiden vaikutuksista. Kaksi opettajista vastasi, että tietoa tarvitaan paljon, ja kaksi vastasi, että tietoa tarvitaan jonkin verran. Palautelomakkeiden mukaan päihdekasvatus tulisi opettajien mukaan aloittaa 5.-6. luokalla. Oppilaiden ja opettajien vastausten perusteella heillä on asiasta yhtenäinen näkemys. Opettajista kaksi jätti terveisensä tapahtuman järjestäjille:

Kiitos erittäin onnistuneesta tapahtumasta! Eritoten lopussa olevat haastattelut olivat hyvä koonti ja pistivät nuoret viimeistään pohtimaan asioita.

Kiitos! 6.lk on hyvä aika perinpohjin käsitellä aihetta, seiskojen suhtautuminen jo vähän erilaista.

5.6 Palautteiden kriittinen analyysi

Saadusta palautteesta valtaosa oli positiivista ja tapahtuma täytti sille asetetun tavoitteen ehkäisevän päihdetyön näkökulmasta. Palautteiden perusteella nuorten mielipide on muuttunut päihdekielteisemmäksi, tieto päihhteistä lisääntynyt ja kieltäytyminen koetaan nyt helpompana kuin ennen tapahtumaa. Vaikka palautteissa tuli selkeästi ilmi nuorten päihdekielteisyys, palautekyselyt on kuitenkin täytetty hyvin pian päihdetapahtuman jälkeen, eikä monenkaan nuoren eteen ole vielä todellisuudessa tullut esitetynlaisia valintatilanteita. Negatiiviset palautteet liittyivät esimerkiksi roolivaihdoksiin ja saman rakennuksen kiertämiseen. Osa osallistujista onkin kiinnittänyt huomiota konkreettisiin asioihin, eikä ehkä näin ollen tavoittanut tapahtuman syvintä merkitystä. Osallistujien nuori ikä ja eri kehitysvaiheet näkyvät siinä, kykenevätkö nuoret kuinka abstraktiin ajatteluun. Projektinjohtajien päätelmän mukaan kuudesluokkalaiset voivat hyötyä sekä opinnäytetyön mukaisesta, kokemuksellisesta, että valistavasta päihdekasvatuksesta konkreettisine esimerkkeineen, kuten tervakeuhkot ja ”viinalasit”.

5.7 SWOT-analyysi projektityöskentelystä

Alla esitettyyn kuvioon (KUVIO 15) on arvioitu projektin vahvuus-, heikkous-, mahdollisuus- sekä uhka- ja riskitekijöitä SWOT-analyysimenetelmällä. SWOT-analyysi (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) on Albert Humphreyn 1960-luvulla kehittämä nelikenttämenetelmä, jossa esimerkiksi projektiin vaikuttavat tekijät jaetaan nelikenttään niiden vaikuttavuuden analysoimiseksi (Mind Tools 2011). Tässä opinnäytetyössä nelikenttäanalyysillä on reflektoitu projektityöskentelyä.

<p>VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> • sama tavoite • parityöskentelytaito • vastavuoroisuus ja tukeminen • suunnitelmallisuus • tarkoituksenmukaisuus • mukautumiskyky 	<p>HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> • aikataulutus • itsekuri • ainutkertaisuus
<p>MAHDOLLISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> • nuorten päihdekasvatukseen panostaminen Kaustisella • oikea-aikainen interventio • laaja-alaisuus • keskusteluyhteys vanhempien ja nuorten välille • kokemus projektityöstä 	<p>UHAT / RISKIT</p> <ul style="list-style-type: none"> • kohderyhmän nuori ikä • tapahtuma ei herätä riittävästi kiinnostusta vanhemmissa • aikataulujen yhteensovittaminen

KUVIO 15. SWOT-analyysi projektityöskentelystä

Projektityöskentelyn vahvuuksia ovat olleet projektinjohtajien yhteinen tavoite projektin saattamisesta loppuun ja yhtenäinen kuva projektin muodosta. Projektinjohtajat ovat luonteeltaan erilaisia, mutta tasapainottavat toisiaan parityöskentelyssä. Yhteistyö perustuu vastavuoroisuuteen ja toisen tukemiseen sekä toisen mielipiteiden kunnioittamiseen. Projekti on hyvin suunniteltu ja vastaa tutkitusti esitettyyn tarpeeseen, eli on näin ollen tarkoituksenmukainen. Koska projektia ei toteuteta

tyhjiössä, on tarpeen ollut mukautua ympäristön asettamiin vaatimuksiin, mikä on yksi projektinjohtajien vahvuuksista.

Projektin heikkouksista aikataulut ja itsekuri liittyvät toisiinsa; projektin toteuttamiseen aikataulussa vaadittavan itsekurin löystyminen tuotti etenkin projektin alkumutta myös raportointivaiheessa päänvaivaa. Projekti on suunniteltu toteutettavaksi kertaluontoisena, mikä ei tuota pitkäaikaista jatkumoa. Seuraavat kuudesluokkalaiset eivät tämän projektin tiimoilta enää vastaavaa päihdekasvatusta saa.

Päihdekasvatusprojektilla on mahdollisuus herätellä Kaustisen sivistystoimea huomaamaan oikea-aikaisen päihdekasvatuksen tarve ja panostamaan siihen. Koska nuorten päihteidenkäyttö lisääntyy yläkouluun siirryttäessä, projektilla on mahdollisuus vastata päihdekasvatuksen tarpeeseen juuri oikeaan aikaan, kuudennen luokan keväällä. Projektiin osallistuivat lähes kaikki Kaustisen kuudesluokkalaiset, mikä tuottaa projektille mahdollisuuden laaja-alaisuuteen sekä kuudesluokkalaisille yhteisen kokemuksen. Projektilla on mahdollisuus helpottaa päihteistä käytävää keskustelua kotona tarjoamalla yhteisen kokemuksen vanhemmille ja nuorille, mutta myös mikäli nuoret kertovat vanhemmilleen tapahtumasta. Projektinjohtajille projektin toteuttaminen antaa kokemusta projektityöstä ja projektin johtamiseen liittyvistä tekijöistä. Nämä osaltaan helpottavat myöhempää työskentelyä sosiaalialan kentällä.

Päihdekasvatustapahtumaa suunniteltaessa projektiryhmässä heräsi huoli projektin kohderyhmän nuoresta iästä. Osallistujien eri kehitysasteista johtuen osalle tapahtumassa saatava tieto on liiankin enneaikaista, kun taas toiset olisivat voineet hyötyä tiedosta jo aiemmin. Kuudesluokkalaisten vanhempien joukossa tapahtuma ei välttämättä herätä kiinnostusta osallistujien nuoren iän tai ”eihän meidän nuori” -asenteen vuoksi. Koska tapahtuman järjestämiseen osallistui niin moni taho, oli huolena, ettei kaikkien aikatauluja saada välttämättä sovitettua yhteen projektissa.

6 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS

Opinnäytetyön eettisyyttä arvioitaessa on otettu huomioon ihmistieteisiin luettavien tutkimusalojen eettisten periaatteiden mukaisesti kohderyhmän itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, vahingoittamisen välttäminen sekä yksityisyys ja tietosuoja. Kohderyhmällä tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä Kaustisen kuudesluokkalaisia. Myös heidän vanhempansa ja opettajat huomioitiin. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009, 4.)

Osallistuminen päihdekasvatustapahtumaan sekä sitä ennen tehtyyn päihdetietoisuuskyselyyn ja tapahtumasta kerättyyn palautekyselyyn vastaaminen oli kohderyhmälle vapaaehtoista. Koska päihdekasvatustapahtuma ja sen yhteydessä tehdyt kyselyt on toteutettu osana koulun päihdekasvatustyötä, niiden toteuttamiseen ei vanhemmilta tarvinnut pyytää erillistä lupaa. Vanhempia on kuitenkin tiedotettu tapahtumasta etukäteen, joten heillä oli mahdollisuus kieltää lastensa osallistuminen. Kyselyissä ei kerätty yksilöityjä tunnistetietoja, vaan ne tehtiin täysin anonyymisti. Vaikka yksittäisen oppilaan voisikin käsialan perusteella kyselystä tunnistaa, opinnäytetyön tekijöillä ei ole vertailukohtaa, jonka avulla tunnistaminen olisi mahdollista. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009, 5.)

Päihdekasvatustapahtuma sekä opinnäytetyöprojektin yhteydessä toteutetut kyselyt on suunniteltu yhteistyössä projektiryhmän kesken. Kohderyhmän, Kaustisen kuudesluokkalaisten, opettajat ovat keränneet kyselyaineiston. Opettajilla on ollut käytettävissä tutkimuksesta tiedottamiseen kuuluvat tiedot: 1. opinnäytetyön tekijöiden yhteystiedot, 2. opinnäytetyön aihe, 3. aineistonkeruun konkreettinen toteutustapa ja arvioitu ajankulu, 4. kerättävän aineiston käyttötarkoitus, säilytys ja jatkokäyttö ja 5. osallistumisen vapaaehtoisuus. Opettajia on ohjeistettu kertomaan nämä tiedot kohderyhmälle. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009, 5.)

Päihdekasvatustapahtumaan osallistuneet ja kyselyihin vastanneet oppilaat ja opettajat ovat ensisijaisesti itse määritelleet aiheiden arkaluonteisuuden ja yksityisyyden rajat. Kyselyihin ja tapahtumaan osallistuessaan he ovat voineet välttää vahingollisiksi tai haitallisiksi kokemansa aiheet ja kysymykset joko jättämällä vas-

taamatta tai tuetusti poistumalla päihdekasvatustapahtuman eri tilanteista. Vuorovaikutuksessa tapahtumaan osallistuvien kanssa näyttelijöitä ohjeistettiin suhtautumaan heihin kohteliaasti ja ihmisarvoa kunnioittaen. Ennen tapahtumaketjun alkua osallistujia pyydettiin ilmoittamaan, mikäli he radan aikana kokevat tarpeetonta henkistä rasitusta, ja heille mahdollistettiin tuettu poistuminen tapahtumien aikana. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009, 7.)

Opinnäytetyöprojektissa on noudatettu yksityisyyden suojaa koskevia tutkimuseettisiä periaatteita. Kerättyä aineistoa on säilytetty huolellisesti ja sen sähköinen siirtäminen on tapahtunut suojatusti. Tunnisteellista aineistoa ei ole kerätty. Mahdollista myöhempää tutkimustulosten todentamista varten kerätty aineisto arkistoidaan ja säilytetään huolellisesti. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009, 9–10.)

7 POHDINTA

Päihdekasvatustapahtuman järjestäminen opinnäytetyönä oli projektinjohtajille alusta asti selvä toimintasuunnitelma. Sopivan tilaajan löydyttyä, tapahtuman suunnittelu ja projektisuunnitelman tekeminen käynnistyivät toden teolla. Vaikkei kummallakaan projektinjohtajista ole aiempaa kokemusta vastaavanlaisen projektin johtamisesta, projektimuotoisen opinnäytetyön tekeminen on tuonut huomattavasti kokemusta ja varmuutta tämäntyyppiseen työskentelyyn. Opinnäytetyön tekeminen on yllättänyt projektinjohtajat positiivisesti. Suurta stressiä ei missään opinnäytetyöprosessin vaiheessa ole päässyt syntymään – välillä tuntui, että asiat sujuivat liiankin hyvin.

Päihdetapahtuman projektinjohtajat kokevat onnistuneena ja sekä osallistujilta että projekti- ja näyttelijäryhmältä saatu positiivinen palaute vahvistaa tätä kokemusta. Suurin koettu epäonnistuminen projektissa oli kuudesluokkalaisten vanhemmille järjestetty iltatapahtuma, johon yksikään vanhemmista ei tullut paikalle. Kierros oli tarkoitettu kuvata, joten kuvamateriaali tapahtumasta jäi kokonaan puuttumaan. Vanhempien osallistumattomuuden syytä ei tyhjentävästi voida selittää, mutta ehkä vanhemmat kokevat, että vastuu päihdekasvatuksesta on enemmän kouluilla kuin kodeilla. Päätelmää tukevat osallistujien täyttämät päihdekasvatuskyselyt, joiden mukaan yli puolet kuudesluokkalaisista ei ole saanut kotonaan tietoa päihdeistä. Projektiryhmän jäsenenä toiminut Kaustisen perusopetuksen rehtori epäili, että koska tapahtumaa ei järjestetty kuudesluokkalaisten kotikouluilla, vanhemmat eivät kokeneet riittävän suurta velvollisuutta paikalle saapumisesta.

Opinnäytetyön ohjausta on opinnäytetyöprosessin aikana hyödynnetty etenkin projektisuunnitelman kirjoitusvaiheessa. Opinnäytetyöraportin kirjoittaminen on sujunut melko omatoimisesti aikataulullisista syistä, mutta tarvittaessa ohjausta on haettu opinnäytetyötä ohjaavalta opettajalta. Tätä projektiopinnäytetyötä tehtäessä tarvittava ja saatu opinnäytetyön ohjaus ovat kohdanneet. Koko opinnäytetyöprosessin ajan projektinjohtajat ovat kirjoittaneet runsaasti muistiinpanoja, joiden tarkastelu uudelleen raportointivaiheessa on helpottanut opinnäytetyön kirjoittamista.

Lisäksi aiempien opinnäytetöiden lukemisesta on saatu paljon hyödyllisiä ideoita tähän projektiopinnäytetyöhön.

Sosionomin (AMK) kompetenssit ovat toimineet taustalla projektinjohtajien osaamisen ja ammatillisuuden kehittämisessä. Päihdetapahtumaa järjestettäessä osallistujien yksilölliset tarpeet on otettu huomioon mahdollisuutena keskustella kokemastaan sekä sillä, että tapahtumasta voi tuestusti poistua niin halutessaan. Nuorten päihteidenkäyttö, kuten päihteidenkäyttö yleensäkin, sisältää vahvoja arvoriitiriitoja. Projektinjohtajien tarkoituksena on ollut tuoda esiin näitä arvoriitiriitoja, niitä kuitenkin nuorten puolesta ratkaisematta. Opinnäytetyön eettisenä lähtökohtana on toiminut pyrkimys päihteidenkäytön aloitusiän lykkääntymiseen ja päihteiden käytön vähentymiseen kannustamalla nuoria oma-aloitteiseen ajatteluun koskien päihteitä. Päihdetietoisuutta lisäävät ja ajatuksia herättävät interventiot toimivat perinteistä päihdevalistusta paremmin, kun ne ajoitetaan aikaan ennen päihdeidenkäytön aloittamista tai säännöllistymistä (Faggiano ym. 2005, 5), tässä tapauksessa kuudesluokkalaisille. Eettiset lähtökohdat ovat havaittavissa myös ehkäisevää päihdetyötä tehtäessä, jolloin huono-osaisuuden ehkäiseminen on aina yksi tavoitteista. (Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto 2010.)

Asiakastyön osaamisen kompetenssin mukaisesti nuorten osallisuutta projektissa on tuettu päihdekasvatuskyselyjen teettämisellä ennen päihdetapahtumaa sekä kokemuksellisen päihdekasvatuksen menetelmällä, jossa tietoa ei anneta valistavan vaan kokemusten ja osallisuuden kautta. Projektinjohtajilla on yhteinen käsitys siitä, että työmenetelmänä kokemuksellinen päihdekasvatus on tähän projektiin sopivin, mutta myös perinteisen valistavan päihdekasvatuksen tarjoamat edut eri yksilöiden kohdalla tunnustetaan. (Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto 2010.)

Ennaltaehkäisevä työ on valittu projektiopinnäytetyön lähtökohdaksi, sillä kuudesluokkalaisten elämäntilanne huomioon ottaen se arvioitiin oikeaksi. Projektia on toteutettu moniammatillisessa työryhmässä sosiaalista turvallisuutta tukevaa palvelujärjestelmää, peruskoulua, hyödyntäen. Sosiaalialan palvelujärjestelmäosaamisen kompetenssin mukaisesti projektin tarkoitus on edistää asiakkaina olevien nuorten turvaverkostojen toimintaa tarjoamalla sama tapahtuma sekä kuudesluok-

kalaisille että heidän vanhemmilleen. (Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto 2010.)

Kriittisen ja osallistavan yhteiskuntaosaamisen kompetenssin mukaisesti projektinjohtajat analysoivat kotien, koulun sekä kaveripiirin vaikutusta nuorten päihdeiden käyttöön vaikuttavina rakenteina ja prosesseina. Projekti vaikuttaa suoraan Kaustisen kuudesluokkalaisten päihdekasvatukseen, ja myös paikallismediaa on tiedotettu päihdetapahtumasta. Tällä pyrittiin siihen, että paikallistasolla yhä useampi taho voi osallistua keskusteluun päihdekasvatuksesta. (Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto 2010.)

Projektinjohtajat ovat opinnäytetyössään hyödyntäneet reflektiivisyyttä työskentelyään arvioidessa ja kehittäessä. Lisäksi projektissa kerättyjä päihdekasvatuskyselyitä ja palautteita on arvioitu tutkivalla työotteella. Projektilla on mahdollisuus kehittää Kaustisen alueella tapahtuvaa päihdekasvatustyötä. Projektiopinnäytetyön tekeminen on kehittänyt projektinjohtajien taitoa suunnitella, toteuttaa, arvioida ja raportoida sosiaalialalla toteutettavia hankkeita. Tämä opinnäytetyö on teki-jöilleen yksi konkreettinen esimerkki siitä. (Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto 2010.)

Projektinjohtajat ovat vastanneet koko projektin johtamisesta, budjetoinnista ja päätöksenteosta. Projektin toteutuksessa projektinjohtajat ovat hyödyntäneet luovia menetelmiä kirjoittamalla käsikirjoituksen sekä suunnittelemalla ja toteuttamalla tapahtumaympäristön ja lavasteet yhdessä näyttelijöiden kanssa. Projektin muodon ja kokemuksellisuuteen perustuvan toteutustavan ovat valinneet projektinjohtajat yhdessä projektiryhmän kanssa. Hyvin suunnitellun ja valmistellun projektin ansiosta ennakoimattomia tilanteita ei juuri ole tullut vastaan. Projektin myötä projektinjohtajat ovat kehittäneet omaa sosiaalialan osaamistaan sekä harjoitelleet toimimista erilaisten ryhmien johtajina. Projektiopinnäytetyön tekeminen on antanut valmiuksia toimia projektityössä myös työelämässä. (Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto 2010.)

Tämän projektiopinnäytetyön tekeminen herätti ajatuksia ehkäisevästä päihdetyöstä ja siitä, miten sitä tulisi toteuttaa. Koska sosiaalisella ympäristöllä ja kavereiden

hyväksynnällä on suuri vaikutus nuoriin, heräsi kysymys, pitäisikö ehkäisevän päihdetyön perustua koko sosiaalis-kulttuurisen ympäristön muutoksen edistämiseen yksilökeskeisten ja yksilön muutokseen tähtäävien interventioiden sijaan.

LÄHTEET

Dahl, P. & Hirschovits, T. 2002. Tästä on kyse – tietoa päihteistä. Helsinki: Hakapaino Oy.

Faggiano, F., Vigna-Taglianti FD., Versino, E., Zambon, A., Borraccino, A. & Lemma, P. 2005. The effectiveness of a school-based substance abuse prevention program: 18-Month follow-up of the EU-Dap cluster randomized controlled trial. University of Piemonte Orientale, Department of Medical Sciences.

Freire, P. 2005. Pedagogy of the Oppressed. 30th anniversary edition. (Alkuteos: Pedagogia del oprimido 1970.) Kääntäjä Bergman Ramos, M. New York: Continuum.

Hannula, A. 2000. Tiedostaminen ja muutos Paulo Freiren ajattelussa. Systemaattinen analyysi Sorrettujen pedagogiikasta. Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitos. Tutkimuksia 167.

Herranen, J. 2010. Toisin tekemisen paikka? Ehkäisevää päihdetyötä nuorten silmin. Teoksessa M. Kylmäkoski, S. Pylkkänen & R. Viitanen (toim.) Yhteisöllisiä näkökulmia nuorten ehkäisevään päihdetyöhön. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaaleja 21, 2010. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Hämäläinen, J. & Kurki, L. 1997. Sosiaalipedagogiikka. Helsinki: WSOY.

Kylmänen, P. 2005. Kun kaikki muutkin... Nuorten ehkäisevä päihdetyö. Tampere: Tammer-paino Oy.

Leimio-Reijonen, S. 2002. Valistuksesta vastuunottoon. Tutkimus sosiokulttuurisesta innostamisesta, ehkäisevästä päihdetyöstä ja sen toteuttamisesta nuorten parissa. Stakes aiheita 27/2002. Helsinki: Stakesin monistamo.

Löow, M. 2002. Onnistunut projekti. Projektijohtamisen ja –suunnittelun käsikirja. Helsinki: Tietosanoma OY.

Mind Tools 2011. SWOT Analysis. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.mindtools.com/pages/article/newTMC_05.htm. Luettu 6.11.2013.

Opetusministeriö. 2007. Päihdeongelmien ehkäisyn ja hoidon koulutuksen kehittämistyöryhmän mietintö. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:17. Helsinki.

Pirkanen, M. 2011. Varhaisen puuttumisen malli nuorten päihteettömyyden edistämiseksi – toimintaohjeita 2011. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/a20fe9f6-b934-4385-81ec-1f47cb1d9ad0>. Luettu 12.3.2013.

Samposalo, H. 2013. Juomatapojen yhteys alkoholihaittoihin ja riskikäyttäytymiseen 14-16-vuotiailla nuorilla. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Suomen yliopistopaino Oy.

Soikkeli, M. 2004. Miten puhua huumeista. Stakes, ehkäisevä päihdetyö. Helsinki: Stakes.

Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto. 2010. Esitys sosionomi (AMK) – tutkinnon kompetensseista. ECTS-kompetenssit. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/sosiaalialanamkverkosto/sosiaaliala_ammattikorkeakouluissa/sosionomi_amk_tutkinto/ects_kompetenssit/. Luettu 06.06.2013.

Stakes. 2006. Laatutähteä tavoittelemassa. Ehkäisevän päihdetyön laatukriteerit. Helsinki: Stakes, Päihdetyöryhmä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2012. Päihdetilastollinen vuosikirja 2012 - Alkoholi ja huumeet. Tampere: Suomen yliopistopaino Oy.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009. Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen ennakkoarvioinnin järjestämiseksi. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta.

Ulvinen, V-M. 2010. Päihdetyön yhteisöllistä pedagogiikkaa. Teoksessa M. Kylmäkoski, S. Pylkkänen & R. Viitanen (toim.) Yhteisöllisiä näkökulmia nuorten ehkäisevään päihdetyöhön. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaaleja 21, 2010. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Van der Stel, J. 1998. Ehkäisevän päihdetyön käsikirja. Alkoholi, huumeet ja tupakka. Helsinki: A-klinikkasäätiö.

Varjonen, V., Tanhua, H., Forsell, M. & Perälä, R. 2012. Huumetilanne Suomessa 2012. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy.

Viitanen, R. 2010. Tutkivan oppimisen soveltaminen ehkäisevän päihdetyön opetuksessa. Teoksessa M. Kylmäkoski, S. Pylkkänen & R. Viitanen (toim.) Yhteisöllisiä näkökulmia nuorten ehkäisevään päihdetyöhön. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaaleja 21, 2010. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Maija Koivula & Roni Kronqvist
HYVÄSTI SELVÄ PÄIVÄ
Kokemuksellista päihdekasvatusta Kaustisen
kuudesluokkalaisille

Projektisuunnitelma
CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kevät 2013

TIIVISTELMÄ

Tämä opinnäytetyö on projektioinnäytetyö, jonka tilaajana on Kaustisen sivistystoimi. Suunnittelu ja yhteistyö tilaajan kanssa on alkanut syksyllä 2012 aihepiirin valitsemisella. Opinnäytetyön aiheena on kokemuksellinen päihdekasvatustapahtuma kohderyhmänä Kaustisen kuudesluokkalaiset ja heidän vanhempansa. Taphtuma tullaan järjestämään 24.4.2013. Projektin toteuttamiseen kuuluu tapahtuman suunnittelu, toteutus ja arviointi.

Asiasanat

Päihteet, nuoret, nuorten päihteidenkäyttö, ehkäisevä päihdetyö

**TIIVISTELMÄ
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 PROJEKTIN KUVAUS JA TAVOITTEET	2
2.1 Projektin tavoitteet	2
2.2 Tietoperusta	4
2.2.1 Päihteet	5
2.2.2 Nuoret	5
2.2.3 Nuorten päihteidenkäyttö	6
2.2.4 Ehkäisevä päihdetyö	6
3 PROJEKTIORGANISAATIO	8
3.1 Yhteistyötahot	8
3.2 Projektiryhmä	8
3.3 Yhteyshenkilöt	8
4 TOTEUTUSSUUNNITELMA	9
4.1 Kohderyhmä	9
4.2 Aikataulu ja työvaiheet	10
4.3 Alustava käsikirjoitus tapahtumalle	11
5 PROJEKTIBUDJETTI	12
5.1 Menot	12
5.2 Tulot	12
LÄHTEET	13
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tämän projektioinnäytetyön aihe on kokemuksellinen päihdekasvatustapahtuma. Kokemuksellinen päihdekasvatus on terveystiedon opetusta ja terveystiedon opetusta. Sen tarkoituksena on tukea nuorten terveystiedon opetusta ja terveystiedon opetusta. Päihdekasvatustapahtuma järjestetään ratamuotoisena; osallistujat kulkevat pisteestä toiseen tutustuen jokaisella erilaisiin päihteisiin ja niiden vaikutuksiin. Tapahtuma käsittelee päihteitä erityisesti nuoren elämässä ja sen tavoitteena on antaa tietoa niiden vaikutuksesta. Radan varrella nuori joutuu moniin valintatilanteisiin, aivan kuin oikeassakin elämässä.

Opinnäytetyön aihe ja kohderyhmä valikoituivat tekijöiden kiinnostusten perusteella. Opinnäytetyön muodoksi on valittu projekti. Projektin johtajina toimivat tämän opinnäytetyön tekijät, sosionomiopiskelijat Maija Koivula ja Roni Kronqvist. Projektioinnäytetyö tarjoaa mahdollisuuden perehtyä aiheeseen toiminnallisilla keinoilla ja valmiuksia työskennellä sosionomina työelämässä.

Kokemuksellisia päihdekasvatustapahtumia järjestetään Suomessa vuosittain. Niitä järjestävät esimerkiksi kaupunkien nuorisotoimet. Tämä projektioinnäytetyö rakentuu sen tekijöiden sekä osallistujien toiveiden ja tarpeiden mukaan. Pyrkimyksenä on tarjota realistinen käsitys päihteistä sekä niiden käytöstä ja vaikutuksista. Pelkästään negatiivisiin ominaisuuksiin keskittyvä päihdevalistus ei tuota parasta mahdollista tulosta. Nuorille tulisi myös antaa ymmärrystä siitä, miksi päihteitä käytetään. Päihdeputkessa nuori saa turvalliseksi järjestetyssä ympäristössä kokemuksen tästä. Nuoret tietävät, etteivät tapahtumat ole aitoja ja turvallisuuden tunnetta luomassa ovat mukana kiertävät tutut luokanopettajat.

2 PROJEKTIN KUVAUS JA TAVOITTEET

Projektiopinnäytetyön kohderyhmä ovat nuoret alakoulun kuudesluokkalaiset. He elävät murrosvaihetta. Alakoulu on päättymässä ja siirtyminen uuteen sosiaaliseen ympäristöön luo paitsi paineita, myös uudenlaisia valintatilanteita elämässä. Ikätovereiden sosiaalisen hyväksynnän hakeminen ja joukkoon kuulumisen tarve ohjailvat nuorten tekemiä päätöksiä. Tällä projektiopinnäytetyöllä pyritään antamaan valmiuksia kohdata näitä valintatilanteita ja vastaamaan nuorten päihdevalistuksen tarpeeseen.

Lasten käsitykset päihteistä muodostuvat heitä ympäröivän yhteisön mukaan. Oman perheen tavat ja asenteet vaikuttavat lapsiin. Nuoren elämässä perheen vaikutuksen rinnalla on toveripiirin ja nuorisokulttuurin vaikutus. Tyypillisesti nuoria hallitsee eräänlainen joukkoharha. Toverit arvioidaan itseä kokeneemmiksi ja omaa itsetuntoa pyritään pönkittämään omilla liioitelluilla kokemuksilla. (Taipale 1998 s.242-243.)

2.1 Projektin tavoitteet

Projektin onnistumista mitataan niin asiakkaan, organisaation kuin projektin toteuttajienkin näkökulmasta. TAULUKKO 1 kuvaa projektin tulostavoitteita, prosessitavoitteita ja oppimistavoitteita jokaisen toimijan kannalta. Tavoitteiden toteutumista mitataan keräämällä palautetta osallistujilta ja organisaatiolta sekä oman havainnoinnin perusteella. Saadusta palautteesta tehdään kooste, joka käydään läpi projektiryhmässä projektin loppupuolella. Kooste palautteesta tulee opinnäytetyön kirjallisen osuuden liitteeksi.

	YKSIÖ / ASIAKAS OPPILAAT JA VANHEMMAT	ORGANISAA- TIO KAUSTISEN SIVISTYSTOI- MI	SOSIONOMIT MAIJA JA RONI
OPPIMISTAVOIT- TEET	Tietoa nuorten päihdeidenkäytöstä ja päihdeiden vaikutuksista	Päihdekasvatuksen merkitys ja keinoja sen toteuttamiseen	Toimiminen sosiaalialan työkentällä Erilaisen päihdekasvatusmenetelmän käyttäminen
PROSESSITAVOIT- TEET	Elämyksiä ja turvallisia kokemuksia Keskustelun avaajia kotiin	Kuva nuorten tämänhetkisistä käsityksistä ja asenteista	Projektin tekeminen ja johtaminen Yhteistyö
TULOSTAVOIT- TEET	Kielteinen asenne päihettä kohtaan Vanhemmat pohtivat omaa esimerkkiään	Kuudennen luokan päihdekasvatussuunnitelma	Ehkäistä varhaista päihdeidenkäytön aloittamista Valmis opinnäytetyö

TAULUKKO 1 Tavoitetaulukko

Ehkäisevän päihdetyön tavoitteena on aina päihdeongelmien, kulutuksen, riskien ja haittojen väheneminen sekä tässä projektissa lisäksi nuorten suojeleminen. Yksilökohtaiset tavoitteet liittyvät uuden tiedon saamiseen ja puutteellisen paikkaamiseen. Tapahtuman on tarkoitus herättää ajatuksia niin nuorissa kuin vanhemmissa. Samalla se toimii kodeissa tehtävän päihdekasvatustyön edistäjänä. Kaustisen sivistystoimi saa projektissa arvokasta tietoa nuorten päihdetietoisuuden nykytilasta. Samalla syntyy kuudennen luokan päihdekasvatussuunnitelma kun projektissa tuotettu tapahtuma yhdistetään opettajissa heränneeseen aktiivisuuteen aihetta kohtaan.

Projektin tekijöiden tavoitteena on oppia työskentelyä sosiaalialan työkentällä ja saada kokemusta niin sosionomina kuin projektissa työskentelystä. Projektissa

tekijät pääsevät kokeilemaan erilaista päihdekasvatusmenetelmää käytännössä sekä arvioimaan sen toteutumista. Opinnäytetyö on loppujen lopuksi yksi etappi matkalla valmistumiseen. Tekijöitään se hyödyttää eniten, kun se tuotetaan heitä kiinnostavalla tavalla mielekkäässä toimintaympäristössä.

2.2 Tietoperusta

Nuorten päihteiden käytön ehkäiseminen, varhaisen puuttumisen tehostaminen sekä alkoholijuomien riskikäytön vähentäminen ovat keskeisiä tavoitteita Suomen terveystaloudessa. Nuorten päihteiden käyttö ja päihdehäiriöiden kehittyminen voidaan nähdä prosessina. Osa nuorista siirtyy raittiudesta ja kokeiluluontoisesta päihteiden käytöstä säännölliseen ja sosiaaliseen käyttöön. Ongelmakäytön vaihetta ilmentävät päihteiden käytön haitalliset seuraukset kuten tapaturmat ja harmitsemattomat seksuaalikontaktit. Nuoren voi olla vaikea tunnistaa yhteyttä suurien alkoholiannosten ja haitallisten seurausten välillä. Käytön jatkuminen haitallisine seurauksineen voi johtaa ongelmien kasaantumiseen ja päihteiden väärinkäyttöön tai riippuvuuteen. Nuoruusiän päihteiden käytöllä on paitsi välittömiä seurauksia, kuten tapaturmat, myös nuoren kehitykselle haitallisia seurauksia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia. Ongelmien ehkäisemiseksi varhainen puuttuminen on erittäin tärkeää. (Pirskanen 2011, 4-5.)

Tämän opinnäytetyön teoreettinen viitekehys pohjautuu sosiaalipedagogiikkaan ja sen hyödyntämiseen päihdetyössä. Tietoperustassa on hyödynnetty myös Paulo Freiren niin sanottua vapautuksen pedagogiikkaa, joka keskeisiltä painotuksiltaan on sosiaalipedagoginen. Perusajatuksina on vapauttaa yksilö kasvuun tietoisuuden lisäämisellä ja toiminnan avulla.

Päihdekasvatusta ei järjestetä tyhjiössä eikä yksin päihdekasvattajien toimesta. Nuoret saavat tietoa ja vaikutteita useista eri tahoista, esimerkiksi median välityksellä ja kotoa. Päihdekasvattajalla ei ole mahdollisuutta antaa yhtä oikeaa käsitystä siitä, miten päihteisiin tulisi suhtautua vaan on pyrittävä oikeuttamaan paikkansa osallistavien menetelmin. Nuorelle tulee antaa tilaisuus pohtia omaa

suhdetta kyseiseen ilmiöön; millä tavoin päihteet vaikuttavat lasten ja nuorten elämään ja millaisia merkityksiä niillä on. Kasvattajan tulee ottaa asenne, jossa hän ei tiedä nuoria paremmin, miten asiat ovat, vaan ottaisi nuoren huomioon toimijana. Kasvattajan tehtävänä on helpottaa nuoria huomaamaan niitä olosuhteita, jotka heihin vaikuttavat ja joiden muovaamia he monelta osin ovat. (Leimio-Reijonen 2002, 12-13.)

Sosiaalipedagogiikka ja freireläinen pedagogiikka valikoituivat opinnäytetyön johdantaviksi teorioiksi, sillä projektin tarkoitus ei ole tallettaa nuoriin yhtä oikeaa ajatusta, vaan saada nuoret kysymään itseltään, miten heidän tulisi toimia. Nuori on oppimisprosessissa subjekti. Hän luo, kokeilee ja rakentaa todellisuutta tietoisesti ja kriittisesti. Freiren pedagogiikkaa soveltuu erityisesti kasvatuksen informaaliselle alueelle, esimerkiksi tähän projektiin, joissa yhdistyvät arkielämä, teoria ja käytäntö sekä omiin olosuhteisiin vaikuttaminen. Freire korosti pedagogiikassaan oppijan aktiivisuutta sekä kasvattajan ja kasvatettavien dialogia, jossa opetus etenee luovasti ja uutta tietoa toiminnan kautta etsien. Freire kritisoi opetuksen ”talletusteoriaa”, joka on luonteeltaan indoktrinoivaa eikä kehitä omaa ajattelua, vaan passivoi oppijaa. (Freire 2005.)

2.2.1 Päihteet

Tässä projektioinnäytetyössä käsitteellä päihde tarkoitetaan päihtymis-, piristys- tai huumausainkäsittelyyn käytettyä kemiallista ainetta taikka yhdistettä tai luonnontuotetta. Erilaisia päihteitä ovat alkoholi, tupakkatuotteet, liimat ja liuottimet, yrttihuumeet sekä huumaus- ja lääkeaineet. (Dahl & Hirschovits 2002, 5-6.)

2.2.2 Nuoret

Tässä projektioinnäytetyössä keskitytään 11-13-vuotiaisiin nuoriin. Tutkimustietoa ja taulukoita esitellään kuitenkin myös muista ikäryhmistä.

Haasteena projektiin valitussa kohderyhmässä on se, että kuudesluokkalaiset ovat kehitykseltään eri tasoilla. Joillekin päihdekasvatus tulee liiankin varhain, toisten kohdalla se olisi pitänyt aloittaa jo aiemmin.

2.2.3 Nuorten päihteidenkäyttö

Päihdekokeilut ja käyttö lisääntyvät murrosiässä, 11-15-vuotiaina. Varhainen alkoholinkäytön aloitusikä ja nuoruusiän humalajuominen korreloivat aikuisiän ongelmakäytön kanssa. Nuorten varhainen päihteidenkäytön aloittaminen vaikuttaa nuoren kehitykseen. Sukupuoli- ja kasvuhormonien tuotannon hidastuminen viivästyttää murrosiän käynnistymistä. Hermosto ei kehity normaalisti, mikä puolestaan heijastuu päihteiden vaikutuksiin ja tulevaan käyttöön. Kognitiiviset toiminnot ja oppiminen heikentyvät. Päihteidenkäyttö myös lisää aggressiivista käyttäytymistä. (Väestöliitto 2013.)

Vuoden 2011 kouluterveyskyselyn mukaan tosihumalaan vähintään kerran kuukaudessa itsensä joi 15 % yläkouluikäisistä. Humalajuominen on viime vuosina vähentynyt juuri tässä ikäluokassa, mutta toisaalta kannabiskokeilut ovat lisääntyneet.

2.2.4 Ehkäisevä päihdetyö

Ehkäisevän päihdetyön tavoite on terveyden edistäminen. Sitä toteutetaan kolmella tasolla. *Primaaripreventiolla* tarkoitetaan ennen terveys- tai muun ongelman syntymistä tehtävää interventiota (väliintuloa). Sillä pyritään vaikuttamaan kohderyhmän käsityksiin ja käyttäytymiseen sekä motivoimaan toivottuun käyttäytymiseen, esimerkiksi tupakoimattomuuteen. Kasvatuksella ja informaatiolla on primaaripreventiossa keskeinen asema. (Kylmänen 2005, 10. Van der Stel ym. 1998, 39.)

Sekundaaripreventio on varhaista puuttumista mahdollisesti kehittyvään sairauteen, terveys- tai muuhun ongelmaan. Käytännössä se on riskiryhmäehkäisyä, jonka kohteena on tietty ryhmä tai yksilö, esimerkiksi huumausaineita kokeillut nuori. *Tertiaaripreventio* eli korjaava ehkäisy tarkoittaa ongelman uusiutumisen ehkäisemistä tai sairauden tai käyttäytymishäiriön oireiden rajoittamista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. (Kylmänen 2005, 10. Van der Stel ym. 1998, 39.)

3 PROJEKTIOORGANISAATIO

3.1 Yhteistyötahot

Kaustisen sivistystoimi vastaa Kaustisen kunnan ja lähialueiden perusopetuksesta. Sen piiriin kuuluu neljä alakoulua, joiden apulaisrehtorit kuuluvat projektiryhmään. Projekti toteuttamiseen osallistuu myös Centria ammattikorkeakoulun esittävän taiteen opiskelijoista koostuva näyttelijäryhmä. Tapahtuma järjestetään Kaustisen evankelisen opiston tiloissa.

3.2 Projektiryhmä

Projektin suunnitteluvaiheessa ensimmäinen kontakti oli Kaustisen perusopetuksen rehtori. Apulaisrehtoreiden kokouksessa 8.1.2013. projektiryhmä täydentyi neljän alakoulun apulaisrehtoreilla. Heidän kanssaan työstetään lopullinen käsikirjoitus päihdekasvatustapahtumaa varten. Kunhan opinnäytetyö saa ohjaavan opettajan Centria ammattikorkeakoulun puolesta, hänestäkin tulee osa projektiryhmää.

3.3 Yhteyshenkilöt

Projektinjohtajat Maija Koivula ja Roni Kronqvist

Kaustisen sivistysjohtaja

Kaustisen alakoulujen apulaisrehtorit

Kaustisen perusopetuksen rehtori

4 TOTEUTUSSUUNNITELMA

4.1 Kohderyhmä

Tämän projektiopinnäytetyön kohderyhmä on Kaustisen kuudesluokkalaiset. Oppilaat tulevat neljästä eri alakoulusta; Järvelän koulusta (7), Kaustisen keskuskoulusta (22), Köyhäjoen koulusta (5) ja Puumalan koulusta (10). Yhteensä kuudesluokkalaisia on 44. Itse tapahtumaan luokat tulevat 10-12 hengen ryhmissä, Järvelän ja Köyhäjoen kuutosluokat yhdistettynä ja keskuskoulun kuutosluokka puolitettuna.

Maaliskuun 2013 aikana kuudesluokkalaisille toteutetaan päihdetietoisuuskysely kouluissa. Kyselyn (LIITE 1) ovat luoneet projektin johtajat ja luokanopettajat huolehtivat tiedonkeruusta. Kyselyn tarkoituksena on kartoittaa oppilaiden tietoja ja ennakkokäsityksiä päihdeistä ja heidän saamaansa päihdevalistusta. Kyselyn tuloksia voidaan käyttää hyödyksi päihdekasvatustapahtuman järjestämisessä ja ne avataan opinnäytetyön raportointiosassa.

Päihdekasvatustapahtumassa jokaisen ryhmän mukana kiertää luokan opettaja. Hän on mukana varmistamassa radan sujuvuutta ja samalla oppilaiden tukena tunteita herättäviä ja pelottaviakin asioita kohdattaessa. Samana iltana tarjotaan kuudesluokkalaisten vanhemmille mahdollisuus osallistua samaan tapahtumaan. Näin vahvistetaan valistuksen vaikuttavuutta sekä lisätään vanhempien valmiuksia käsitellä tapahtuman herättämiä tunteita ja kysymyksiä myös kotona.

4.2 Aikataulu ja työvaiheet

Syyskuu 2012	Aihepiirin valinta, rajaaminen ja aihepiirisuunnitelma
Lokakuu 2012	Yhteydenpito Kokkolan nuorisotyön koordinaattoriin → toteutuskunnan vaihtuminen
Marraskuu 2012	Yhteydenotto Kaustisen perusopetuksen rehtoriin → toteutus Kaustisen kuntaan
Tammikuu 2013	Apulaisrehtoreiden kokous 8.1. → alustavan suunnitelman läpikäyminen ja hyväksyminen sekä tapahtuman aikataulut
Helmikuu 2013	Projektisuunnitelma, yhteistyötahojen hankkiminen
Maaliskuu 2013	Tapahtuman käsikirjoituksen läpikäyminen ja hyväksyminen projektiryhmässä, päihdetietoisuuskysely kuudesluokklaisille
Huhtikuu 2013	Tapahtumasta tiedottaminen, toteutus 24.4. ja palautteet
Toukokuu 2013	Projektiryhmän lopetuspalaveri → palautteiden läpikäynti
Kesä 2013	Opinnäytetyön kirjallisen osion tuottaminen
Syysy 2013	Valmiin opinnäytetyön jättäminen hyväksyttäväksi, opinnäytetyön esittäminen ja kypsyysnäytteen kirjoittaminen

TAULUKKO 2 Projektiaikataulu

4.3 Alustava käsikirjoitus tapahtumalle

Oppilaat saapuvat tapahtumaan 10-12 hengen ryhmissä opettajansa johdolla. Projektinjohtajat selittävät tapahtuman kulun ja muistuttavat, että vaikka tapahtuma sisältää ajatuksia herättäviä kohtauksia, jotka saattavat myös järkyttää, kaikki henkilöt ovat näyttelijöitä, eikä kukaan ole oikeassa vaarassa missään vaiheessa. Jokaisella oppilaalla on myös mahdollisuus keskeyttää tapahtuma osaltaan niin halutessaan.

Alustuksen jälkeen päähenkilö ottaa ryhmän mukaansa ja ohjaa heitä läpi ratakokonaisuuden. Rata koostuu 5-6 teemahuoneesta. Huoneissa käsiteltäviä teemoja ovat tupakka, energiajuomat, alkoholi ja sekakäyttö, huumeet ja rikollisuus, sairaala ja kuolema.

Tapahtuman viimeinen huone on purku. Oppilaat saavat kertoa kokemuksestaan ja paikalla ovat ryhmän ja opettajan lisäksi projektin johtajat sekä joitain näyttelijöitä. Näyttelijöille saa esittää kysymyksiä, joihin he vastaavat rooleissa. Projektin johtajat ovat valmistautuneet keskustelun herättämiseen valmiilla kysymyksillä esimerkiksi valintojen merkityksestä. Purku on yksi tärkeimmistä osista koko päihdekasvatustapahtumaa. Tila, jossa purku pidetään, on järjestetty mahdollisimman mukavaksi ja rennoksi.

Tapahtuman jälkeen oppilaat palaavat kouluihinsa ja saman viikon aikana täyttävät palautekyselylomakkeen, jotka opettaja toimittaa projektijohdolle. Koska tapahtuman odotetaan herättävän keskustelua myös kodeissa, vanhemmille tarjotaan samana iltana mahdollisuus osallistua heille järjestettyyn erilliseen tapahtumaan. Vanhempien tapahtuma noudattaa samaa kaavaa kuin kuudesluokkalaisille järjestetty. Vanhempien purkutilaisuudessa voidaan tapahtuman herättämien tunteiden lisäksi käydä läpi kuudesluokkalaisille järjestetyssä tilaisuudessa esille nousseita teemoja ja tunteita. Samalla vanhemmille tarjotaan eväitä kotona käytävään keskusteluun
päihhteistä.

5 PROJEKTIBUDJETTI

MENOT	
Projektinjohtajien palkat	Ei määritelty (15op)
Näyttelijöiden palkat	Ei määritelty (1op)
Tilat	Ei tilavuokraa
Logistiset kustannukset	132 €
Kopiokulut	5 €
TULOT	
Rahoitus	Omakustanteinen
TULOS	0 €

TAULUKKO 3 Projektibudjetti

5.1 Menot

Projekti ei aiheuta palkkakustannuksia, sillä ulkopuolista henkilökuntaa ei tarvitse palkata ja projektijohdolle opinnäytetyö kuuluu osana opintoja. Näyttelijät osallistuvat projektiin vapaaehtoistyönä, tarkoituksena kerätä kokemusta ja opintopisteitä. Tapahtumaan käytettävät tilat lahjoitetaan projektin käyttöön. Ainoat menot projektissa ovat logistiset kustannukset sekä kopiokulut. Logistiset kustannukset on arvioitu 132 euron suuruiseksi ja kopiokulut 5 euron suuruiseksi. Niiden maksusta vastaavat projektin johtajat.

5.2 Tulot

Projekti on voittoa tavoittelematon. Syntyvistä kuluista vastaa projektin johto omakustanteisesti. Ainoat tulot ovat henkinen pääoma ja aineettomat ansiot.

LÄHTEET

Dahl, P. & Hirschovits, T. 2002. Tästä on kyse – tietoa päihteistä. Helsinki: Hakapaino Oy.

Freire, P. 2005. Pedagogy of the Oppressed. 30th anniversary edition. (Alkuteos: Pedagogia del oprimido 1970.) Kääntäjä Bergman Ramos, M. New York: Continuum.

Kylmänen, P. 2005. Kun kaikki muutkin... Nuorten ehkäisevä päihdetyö. Helsinki: Tammi.

Leimio-Reijonen, S. 2002. Valistuksesta vastuunottoon. Tutkimus sosiokulttuurisesta innostamisesta, ehkäisevästä päihdetyöstä ja sen toteuttamisesta nuorten parissa. Stakes aiheita 27/2002. Helsinki: Stakesin monistamo.

Pirskanen, M. 2011. Varhaisen puuttumisen malli nuorten päihteettömyyden edistämiseksi – toimintaohjeita 2011. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/a20fe9f6-b934-4385-81ec-1f47cb1d9ad0>. Luettu 12.3.2013.

Taipale, V. 1998. Lasten mielenterveystyö. Helsinki: WSOY.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. 2011. Kouluterveyskysely.

Van der Stel, J. 1998. Ehkäisevän päihdetyön käsikirja. Alkoholi, huumeet ja tupakka. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Väestöliitto 2013. Tietoa vanhemmille. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.vaestoliitto.fi/vanhemmuus/tietoa_vanhemmille/murrosikaisten-vanhemmat/tietoa/riskikayttaytyminen/paihteet/alkoholi/. Luettu 9.1.2013.

HYVÄSTI SELVÄ PÄIVÄ

Käsikirjoitus

Oppilaat otetaan vastaan kansanopiston aulassa, tervetulosanat ja tapahtuman kulun selvittäminen. Muistutetaan, että kyseessä on esitys, jonka tilanteet eivätkä niissä käytettävät päihteet ole todellisia. Esityksestä voi poistua, jos tuntee oman sietokykynsä ylittyvän.

- päähenkilö "kiltti tyttö" ottaa ryhmän mukaansa

Kohtaus 1 "Luokassa"

Bileiden suunnittelua luokkahuoneessa. Oppituntitilanne. Lappu kiertää luokassa oppilailla ja kun opettaja lähtee hakemaan tulosteita, varmistetaan, että kaikki ovat lukeneet illan bileistä kertovan lapun. Salajuodaan ES.

Kohtaus 2 "Tupakkapaikka"

Selvitellään illan hakuhommia, sitä, voiko "isosisko" hakea kaikille vai joutuuko joku menemään kaupan eteen pyytämään tuntematonta hakemaan. Puhutaan siitä, miksi kukakin tupakoi. Tulee esiin sosiaalinen paine tupakoinnin aloittamiseen ja bileisiin lähtemiseen.

Kohtaus 3 "Kotona"

"Kiltti tyttö" vie ryhmän kotiinsa, jossa "äiti" ja "isä" kyselevät ruokapöydässä nuorten kuulumisia. "Kiltti tyttö" valehtelee, että ovat lähdössä yhden kaverin luokse yökylään, mutta hänen käydessään pakkaamassa vanhemmat keskustelevat siitä, mihin matka oikeasti on ja että he luottavat tyttärensä.

Kohtaus 4 "Kotibileet"

Bileet alkavat tupakoinnilla ja energijuomilla, odotetaan alkoholijuomia tuovaa "isosisko". Kun bileet pääsevät kunnolla käyntiin, tulevat uhkaavat "kuokkavie-raat". "Sammuja" lähtee pois estelyistä huolimatta. "Yhdistäjä" kertoo tuttavaltaan kuulleista paremmista bileistä ja "kiltti tyttö" päättää johdattaa ryhmän sinne, kun kotibileiden tunnelma koetaan liian ahdistavana.

Kohtaus 5 "Kaveria ei jätetä"

Matkalla parempiin bileisiin löytyy "sammuja" maasta makaamasta. Tutkitaan hengitys, asetetaan kylkiasentoon ja soitetaan ambulanssi. Koska kaveria ei jätetä, bileistä lähtenyt "seuralainen" jää "sammujan" turvaksi odottamaan ambulanssia.

Kohtaus 6 "Luola"

Paremmat bileet ovatkin bileet, joissa käytetään huumeita. Väki on jakautunut kah-tia: kovien ja kevyiden huumeiden käyttäjiin. "Kiltti tyttö", "yhdistäjä" ja ryhmä aset-tuvat "pilviveikkojen" kanssa keskustelemaan. Tunnelma on ensiksi rento, mutta muuttuu uhkaavaksi, kun "vainoharhainen" siirtyy pillereihin ja alkaa puhua teke-mistään rikoksista. Muut vastustelevat pillereitä viitaten samalla taustalla piikitystä valmistelevaan "piripimuun", joka piikityksen jälkeen jää sängylle makaamaan. "Kiltti tyttö" kokee luolan tunnelman epämiellyttävänä ja haluaa lähteä. Ovat huo-lissaan "sammujasta" ja lähtevät sairaalaan katsomaan häntä.

Kohtaus 7 "Ensiapu"

"Kiltti tyttö", "yhdistäjä" ja ryhmä pääsevät "sammujan" sairaalahuoneeseen, jossa tälle tehdään vatsahuuhtelua. "Hoitaja1" kertoo, että "sammuja" on saanut alkoholi-myrkytyksen, mutta selvisi säikähdyksellä ja pääsee yön tarkkailun jälkeen kotiin. Vanhemmille on ilmoitettu ja ovat tulossa. Yhtäkkiä "hoitaja2" tulee huoneeseen ja kertoo toiselle hoitajalle, että ensiapuun on tullut hämäristä bileistä löytynyt yli-an-nostuksen saanut nuori. Tilanne on kriittinen. "Piripimu" tuodaan sairaalasängyssä "sammujan" kanssa samaan tilaan ja "kiltti tyttö" tunnistaa hänet ja päättää kertoa hoitajille että on nähnyt "piripimu" piikittävän jotain. "Yhdistäjä" yrittää estellä oman kiinni jäämisen pelossa. "Piripimu" eteen vedetään sermi, mutta pian hoitajat totea-vat, ettei mitään ole enää tehtävissä. Hoitajat puhuvat keskenään, että "piripimu" oli vanha tuttu ja oli vain ajan kysymys, koska näin pitkälle mennään. Mietteliäs "kiltti tyttö" johdattaa ryhmän purkuun.

Purku ”Kuuma tuoli”

Opinnäytetyön tekijät pitävät purkutilaisuuden, jossa oppilailla on mahdollisuus kysyä muutamalta edelleen roolissaan olevalta näyttelijältä heidän roolihenkilöihinsä liittyviä kysymyksiä. Henkilöt ovat ”kiltti tyttö”, ”piripimu” ja ”sosiaalinen tupakoitsija”. Opinnäytetyön tekijät ovat varautuneet lisäkysymyksiin ja johdattelevat keskustelua. Tärkeää on, että oppilaat pääsevät kertomaan omista tunnelmistaan ja siitä, millaisia ajatuksia heräsi (oliko jotain uutta, pelottavaa, muuttuiko omat asenteet..). Oppilaille annetaan mahdollisuus esittää kysymyksiä myös opinnäytetyön tekijöille. Lopuksi oppilaille toivotetaan hyvää kotimatkaa.

PÄIHDETIETOISUUSKYSELY**Oletko saanut tietoa erilaisista päihteistä ja niiden vaikutuksista**

- kotona
- koulussa
- harrastuksen parissa
- kavereilta
- televisiosta
- netistä
- lehdistä / kirjoista
- jostain muualta, mistä? _____
- en mistään

Tarvitseeko ikäisesi mielestäsi tietoa erilaisista päihteistä ja niiden vaikutuksista (ympyröi vastauksesi)

paljon – jonkin verran – en osaa sanoa – ei juurikaan – ei lainkaan

Perustele vastauksesi

Oletko mielestäsi saanut riittävästi tietoa erilaisista päihteistä ja niiden vaikutuksista (ympyröi vastauksesi)

riittävästi – jonkin verran – en osaa sanoa – en juurikaan – en lainkaan

Millaista tietoa olet saanut erilaisista päihteistä ja niiden vaikutuksista

Mitä asioita haluaisit käsiteltävän päihdevalistuksessa?

Päihdevalistus pitäisi mielestäsi aloittaa

- 1.-2.-luokalla
- 3.-4.-luokalla
- 5.-6.-luokalla
- myöhemmin

Erilaisina päihteinä tai päihdyttävinä aineina voidaan käyttää

☐ alkoholia	☐ tupakkatuotteita	☐ kahvia
☐ huumeita	☐ energiajuomia	☐ leivoksia
☐ liimoja	☐ liuottimia	☐ deodoranttia
☐ lääkkeitä	☐ sieniä ja muita kasveja	☐ makeisia

Nimeä joitain huumeita

Vapaa sana (terveiset, toiveet, muuta)

PALAUTE PÄIHDETAHAHTUMASTA

Mikä päihdetapahtumassa oli mielestäsi hyvää?

Mikä huonoa?

Jäikö jotain puuttumaan? Mitä?

Oliko jotain liikaa? Mitä?

Saitko tarvitsemaasi tietoa päihteiden vaikutuksesta terveyteen?
(ympyröi vastauksesi)

paljon – jonkin verran – en osaa sanoa – ei juurikaan – ei lainkaan

Päihdetapahtuman jälkeen minun on helpompi kieltäytyä päihteistä
(ympyröi vastauksesi)

paljon – jonkin verran – en osaa sanoa – ei juurikaan – ei lainkaan

Mielipiteeni päihteitä kohtaan on nyt kielteisempi kuin ennen tapahtumaa
(ympyröi vastauksesi)

paljon – jonkin verran – en osaa sanoa – ei juurikaan – ei lainkaan

Mistä haluaisit tietää enemmän

Päihdetapahtuma oli mielestäsi...

☐ ajatuksia herättävä	☐ tietoa antava
☐ tylsä	☐ jännittävä
☐ uskottava	☐ turha
☐ pelottava	☐ hauska
☐ ahdistava	☐ valistava
☐ minulle ajankohtainen	☐ ajankohtainen
☐ mielenkiintoinen	☐ opettavainen
☐ sekava	☐ keskustelua herättävä
☐ totuudenmukainen	☐ hyödyllinen

Minkä kouluarvosanan (4-10) antaisit päihdetapahtumasta?

Terveiset järjestäjille

PALAUTE PÄIHDETAHAHTUMASTA

Mikä päihdetapahtumassa oli mielestäsi hyvää?

Mikä huonoa?

Jäikö jotain puuttumaan? Mitä?

Oliko jotain liikaa? Mitä?

Uskotko, että nuoret saavat tapahtumasta tarvitsemaansa tietoa päihteiden vaikutuksesta terveyteen (ympyröi vastauksesi)

paljon – jonkin verran – en osaa sanoa – ei juurikaan – ei lainkaan

Uskotko, että päihdetapahtuman jälkeen nuoren on helpompi kieltäytyä päih-teistä (ympyröi vastauksesi)

paljon – jonkin verran – en osaa sanoa – ei juurikaan – ei lainkaan

Uskotko, että nuorten mielipide päihteitä kohtaan on nyt kielteisempi kuin ennen tapahtumaa (ympyröi vastauksesi)

paljon – jonkin verran – en osaa sanoa – ei juurikaan – ei lainkaan

Päihdetapahtuma oli mielestäsi...

☐ ajatuksia herättävä	☐ tietoa antava
☐ tylsä	☐ jännittävä
☐ uskottava	☐ turha
☐ pelottava	☐ hauska
☐ ahdistava	☐ valistava
☐ minulle ajankohtainen	☐ ajankohtainen
☐ mielenkiintoinen	☐ opettavainen
☐ sekava	☐ keskustelua herättävä
☐ totuudenmukainen	☐ hyödyllinen

Tarvitseeko kuudesluokkalainen mielestäsi tietoa erilaisista päihteistä ja niiden vaikutuksista (ympyröi vastauksesi)

paljon – jonkin verran – en osaa sanoa – ei juurikaan – ei lainkaan

Oletteko keskustelleet kotona erilaisista päihteistä ja niiden vaikutuksista (ympyröi vastauksesi)

paljon – jonkin verran – en osaa sanoa – ei juurikaan – ei lainkaan

Antoiko tapahtuma valmiuksia keskustella päihteistä ja niiden vaikutuksista kotona (ympyröi vastauksesi)

paljon – jonkin verran – en osaa sanoa – ei juurikaan – ei lainkaan

Päihdevalistus pitäisi mielestäsi aloittaa

☐ 1.-2.-luokalla	☐ 5.-6.-luokalla
☐ 3.-4.-luokalla	☐ myöhemmin

Terveiset järjestäjille

KUTSU
17.4.2013

PÄIHDEKASVATUSTAPAHTUMA 24.4.2013

Olemme kolmannen vuoden sosionomiopiskelijoita Centria ammattikorkeakoulusta ja teemme opinnäytetyötämme tänä keväänä. Projektiopinnäytetyömme aihe on kokemuksellinen päihdekasvatustapahtuma. Sen tarkoituksena on tukea nuorten terveystiedon opetusta ja terveystieteiden opetusta. Päihdekasvatustapahtuma järjestetään ratamuotoisena; osallistuja kulkee pisteestä toiseen tutustuen jokaisella erilaisiin päihteisiin ja niiden vaikutuksiin. Tapahtuma käsittelee päihteitä erityisesti nuoren elämässä ja sen tavoitteena on antaa tietoa niiden vaikutuksesta. Radan varrella nuori kohtaa monia valintatilanteita, aivan kuin oikeassakin elämässä. (Koivula & Kronqvist: Projektisuunnitelma 2013.)

Tapahtuma järjestetään 24.4. kaikille Kaustisen kuudesluokkalaisille koulupäivän aikana. Alakoulun päättymisen ja siirtyminen uuteen sosiaaliseen ympäristöön luo paitsi paineita, myös uudenlaisia valintatilanteita elämässä. Ikätovereiden sosiaalisen hyväksynnän hakeminen ja joukkoon kuulumisen tarve ohjailevat nuorten tekemiä päätöksiä. Tapahtumassa pyritään antamaan valmiuksia kohdata näitä valintatilanteita ja vastaamaan nuorten päihdevalitusten tarpeeseen. Tapahtuma on luonteeltaan elämyksellinen, siinä pisteestä toiseen nuoria ohjaavat näyttelijät. Tapahtuman on tarkoitus herättää tunteita, ja se saattaa olla joillekin jopa järkyttävä. Siihen valmistaudutaan koulussa ja tarvittaessa kierroksen voi keskeyttää. Hyvin tärkeänä osana tapahtumassa on kierroksen purku, jossa tapahtumien herättämiä tunteita ja kysymyksiä käydään läpi. Mikäli vanhemmat haluavat, ettei kuudesluokkalainen osallistu tapahtumaan, tulee luokanopettajaan ottaa yhteyttä ennen tapahtumaa.

Haluamme tarjota vanhemmille mahdollisuuden osallistua samaan tapahtumaan keskiviikkona 24.4. klo 18.-19.30. Nuorten kanssa päihdekasvatustapahtuman viimeinen tilanne on tapahtuman purku, jossa nuoret saavat esittää kysymyksiä meille ja rooleissa oleville näyttelijöille. Purussa esille tulleita teemoja käsittelemme illalla myös vanhempien kanssa. Toivomme tapahtuman herättävän keskustelua tärkeästä aiheesta myös kotona.

Tervetuloa!

Ystävällisin terveisin
Sosionomiopiskelijat Maija Koivula & Roni Kronqvist

TIEDOTE
17.4.2013

KOKEMUKSELLISTA PÄIHDEKASVATUSTA KAUSTISEN KUODESLUOKKALAISILLE

24.4. järjestetään kokemuksellinen päihdekasvatustapahtuma Kaustisen kuudesluokkalaisille. Tapahtuman järjestävät opinnäytetyönään Centria ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat Maija Koivula ja Roni Kronqvist. Tapahtuma järjestetään Kaustisen evankelisella kansanopistolla kuudesluokkalaisille koulupäivän aikana ja heidän vanhemmilleen klo 18 alkaen.

Kokemuksellinen päihdekasvatus on terveystiedon opetusta ja terveystiedon opetusta elämyksellisin keinoin. Sen tarkoituksena on tukea nuorten terveystiedon opetusta ja terveystiedon opetusta. Päihdekasvatustapahtuma järjestetään ratamuotoisena; osallistuja kulkee pisteestä toiseen tutustuen jokaisella erilaisiin päihteisiin ja niiden vaikutuksiin. Tapahtuma käsittelee päihteitä erityisesti nuoren elämässä ja sen tavoitteena on antaa tietoa niiden vaikutuksesta. Radan varrella nuori kohtaa monia valintatilanteita, aivan kuin oikeassakin elämässä.

Yhteystiedot

Maija Koivula
0408278891
maija.koivula@cou.fi

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

 Organisaatio, jolle anomus osoitetaan Kaustisen sivistystoimi

 Vastuhenkilö organisaatiossa Sivistysjohtaja Jorma Haaju

 Tutkimusluvan anoja(t) Marja Koivula & Reni Kronqvist

Osoite

Puhelin

Sähköpostiosoite

 Tutkimuksen nimi Hyvästi selvä päivä - kokemuksellista

 Tutkimuksen tarkoitus päihdekasvatusta Kaustisen kundesluokkalaisten
päihdekasvatus

 Tutkimuksen kohderyhmä Kaustisen kundesluokkalaisten

 Aineiston keruun arvioitu ajankohta Viikot 15-18 2013

 Tutkimusmenetelmä Laadullinen kysely (päihdetietoisuuskysele,
palautte) ja projekti (tapahtuman järjestäminen)

 Tutkimussuunnitelma hyväksytty 28 / 03 2013

 Tutkimuksen ohjaaja Juha Pekola, Pirjo Forss-Pennanen

Lupa myönnetään

 Päikä Kuukaudella aika 16 / 4 2013
 anomuksen mukaisesti muutosehdotuksin hylätty

 Luvanmyöntäjän allekirjoitus

 LIITTEET Tutkimussuunnitelma
 Kysely/haastattelulomake
 Muut liitteet, mitkä tapahtuman käsikirjoitus